

Agencja Dramatu i Teatru ADiT

Aneks do katalogu 2009/2010

02-390 Warszawa, ul. Grójecka 186/lok.124
(od ulicy Włodarzewskiej)
Tel.: 22/ 822 11 99, fax: 22/ 783 49 65
Mail: agencja@adit.art.pl
www.adit.art.pl

Spis treści:

Autorzy języka angielskiego.....	3
Autorzy języka czeskiego.....	14
Autor języka hebrajskiego.....	15
Autorzy języka niemieckiego.....	18
Autorzy języka polskiego.....	28
Autorzy języka rosyjskiego.....	30
Autorzy skandynawscy.....	33

AUTORZY JĘZYKA ANGIELSKIEGO

EDWARD ALBEE

ur. w 1928r. dramaturg amerykański, autor awangardowych sztuk atakujących zmaterializowanie i dezintegrację współczesnego społeczeństwa. Twórca dramatów psychologicznych, wśród nich najbardziej znanego *Kto się boi Wirginii Woolf?* – przedstawiającego obraz zniewolonego konwenansami i stereotypami myślowymi środowiska intelektualnego współczesnej Ameryki.

***Sztuka o dziecku* (2K, 2M)**

przekład: Halina Thylwe

dramat

osoby: Dziewczyna, Chłopiec – młodzi ok. 20. lat, Kobieta i mężczyzna – oboje w średnim wieku

Człowiek pod presją jest w stanie zaakceptować każdą prawdę, nawet będącą fałszem. Dziewczyna i Chłopiec są szczęśliwi, razem wychowują swoje dziecko. Nagle w ich świecie zjawiają się obcy im: Mężczyzna i Kobieta. Dziewczyna i Chłopiec zaczynają niepokoić się o siebie i dziecko. Nowi przybysze wmawiają im nieistniejące fakty z ich życia. Młodzi ludzie z początku się bronią, w końcu zaczynają tracić pewność siebie i poczucie bezpieczeństwa. Pod naciskiem argumentów Dziewczyna, a następnie Chłopiec przyznają nawet, że nie mają dziecka. Kobieta i Mężczyzna odchodzą. Sztuka obnażając kruchość psychiki młodych ludzi w sytuacji stresu, stawia również pytania filozoficzne o kondycję młodych ludzi i siłę ich motywacji. Na czym budują swoją tożsamość i na ile jest ona solidnym fundamentem.

***Koza, albo kim jest Sylvia?* (1K, 3M)**

przekład: Bogusława Plisz – Góral

Martin i Stevie to szczęśliwe małżeństwo z 30 letnim stażem. Mają 18-letniego syna Billego, który jest gejem. Martin, wybitny architekt, otrzymał Nagrodę Pritzкера oraz wygrał konkurs na projekt Miasta Przyszłości. Z tej okazji dziennikarz, a zarazem przyjaciel Ross ma przeprowadzić z nim wywiad do TV. W trakcie wywiadu rozkojarzony Martin wyznaje, że podczas wyjazdu na wieś zakochał się w kobiecie o imieniu Sylvia, z którą ma romans. Zaszokowany Ross informuje o wszystkim żonę przyjaciela. Stevie jest zdruzgotana i zniesmaczona. Billy nie może pogodzić się z faktem rozpadu rodziny. Martin oskarża o wszystko niedyskretnego Rossa. Wtedy wraca Stevie, która w zakrwawionych rękach trzyma nieżywą kozę. Załamany Martin płacze widząc martwe ciało kochanki. Sztuka w nietuzinkowy sposób prowokuje i porusza wiele tematów – wiary w słowa, granic wolności i podejścia do tabu. Szokuje i bawi zarazem. Prapremiera sztuki odbyła się na Broadwayu w John Golden Theatre 10 marca 2002 roku. Grana ponad 300 razy!

STEPHEN BERGMAN i JANET SURREY

Stephen Bergman – lekarz, dramaturg i powieściopisarz. Janet Surrey – psycholog i terapeuta.

***Bill W. i Dr Bob* (2K, 2M, 1K+1M – grają po kilka ról)**

przekład: Bolesława Plisz – Góral

dramat paradokumentalny o narodzinach ruchu Anonimowych Alkoholików.

osoby: Bill Wilson (ur. 26.11.1895r.), Luiza – żona Billa (ur. 1891r.), Dr. Bob Smith (ur. 08. 08. 1879r.), Anna – żona Boba (ur. 1880), Mężczyzna i Kobieta – grają po kilka ról

Sztuka w dwóch równolegle prowadzonych wątkach opowiada historię dwóch alkoholików. Bill Wilson – znakomicie zapowiadający się makler giełdowy z N. Y. pogrąża się w alkoholizmie. Chirurg z Ohio, dr Bob Smith, walczy z uzależnieniem już 30-ty rok. Dzięki zbiegowi okoliczności mężczyźni spotykają się. Wspólne przebywanie i rozmowy pomagają im w walce z nałogiem. Dochodzą do wniosku, że taka metoda może być pomocna również dla innych. Ciepły i nie pozbawiony poczucia humoru dramat przedstawia wiarygodnie początek ruchu Anonimowych Alkoholików. Jest to wartościowa propozycja dla teatrów zaangażowanych w problematykę społeczną.

ERIC BOGOSIAN

ur. w 1953r. w Woburn, Massachusetts. Ukończył studia teatrolologiczne w Oberlin College. Z pochodzenia Ormianin. Mieszka w Nowym Jorku. Twórca i prezenter szokujących monologów satyrycznych na aktualne tematy społecznie i politycznie (katastrofy ekologiczne, nadużycia wszelkiego rodzaju, („stand-up comedy”), narkomania, bezdomność, obżarstwo, mechanizmy polityczne i medialne wynaturzenia). Mistrz transformacji. Skandalista i prowokator. Pisze nie tylko monodramy, ale i sztuki wieloobsadowe (m.in. *Talk Radio* 1987, *subUrbia* 1994, *Griller* 1996). Laureat trzech Obie Awards za monodramy *Pijąc w Ameryce*, *Seks, prochy & rock'n'roll* i *Czołem wbijając gwoździe w podłogę*. Laureat nagrody Srebrnego Niedźwiedzia na Festiwalu Filmowym w Berlinie (1989) za *Talk Radio* w reżyserii Olivera Stone'a. Otrzymał również Drama Desk Award.

***Czerwony anioł* (2K, 2M)**

przekład: Sławomir Michał Chwastowski

czarna komedia

osoby: David Blau (50 lat) – pisarz i wykładowca uniwersytecki; Leena (30 lat), Agnes (30 lat), Phil (30 lat) – studenci doktoranci

David Blau, uznany pisarz i wykładowca uniwersytecki, czaruje swoich studentów erudycją i wiedzą. Sprawia wrażenie człowieka, który wiele przeżył i niewiele jest go już w stanie zaskoczyć. Otacza go aura tajemniczości. Wizerunek, jaki wykreował, sprawdza się idealnie i przynosi mu zamierzone korzyści – do czasu, kiedy w jego życiu zjawia się Leena. Młoda doktorantka krok po kroku odślania prawdziwe oblicze Davida. Mężczyzna coraz bardziej zafascynowany Leeną, a być może zafascynowany jej fascynacją na swój temat, brnie w ślepy zaulek. Leena i David spędzają ze sobą noc. To całkowicie zmienia układ sił między nimi. Zamiast pewnego siebie mężczyzny, porzuconego przez pazerną żonę, widzimy nagle rozkochanego w sobie egoistę, który tworzy dla zysku, zmienia kochanki jak rękawiczki i staje się całkowicie bezbronny wobec kobiety, która gra z nim w podobną grę, tylko ostrzej. Leena pomimo gróźb i próśb Davida odchodzi zatrzasnąwszy za sobą drzwi. W ten zaskakujący sposób spełni się jedna z dewiz życiowych Davida: *Życie to nie marzenia, to walka.... I zawsze ma się coś do stracenia*. Eric Bogosian tym razem wbił żądło pisarskiej ironii w środowisko uniwersyteckie.

CHRISTOPHER FERDINAND DURANG

ur. w 1949 r. w Montclair w stanie New Jersey. Studiował anglistykę na Harvardzie, gdzie otrzymał licencjat nauk humanistycznych, oraz scenopisarstwo na Yale. Amerykański aktor i dramaturg znany ze skandalizujących i często absurdalnych komedii. W swoich utworach podejmuje trudne tematy wykorzystywania dzieci i homoseksualizmu. Jego twórczość cieszyła się szczególnym powodzeniem w latach 80. Laureat wielu nagród, m.in. Nagrody Pulitzera w 2006 roku za *Miss Witherspoon*.

***Wylać dziecko z kąpielą* (8K, 2M)**

przekład: Jarosław Strzemień

smutna komedia

osoby: Helen – żona, John – mąż, Niania, Cyndi – młoda matka, Kate i Angela – dwie młode matki, Pani Willoughby – dyrektorka szkoły, Panna Prigle – nauczycielka, Młody Człowiek – syn Helen i Johna, Susan – żona Młodego Człowieka

Uwaga! Role Niani, Kate i pani Willoughby mogą być grane przez tę samą aktorkę. Również role Cyndi, Angeli, panny Prigle i Susan, mogą być grane przez jedną aktorkę.

Smutna komedia o losie rodzica, który kiedyś był dzieckiem, i dziecka, które będzie rodzicem... Helen i John to młodzi małżonkowie, którzy zostali rodzicami. Ich teorie na temat wychowania dziecka nie mają nic wspólnego z rzeczywistością i zdrowym rozsądkiem. Pierwszy płacz dziecka wywołuje w nich panikę i złość. Sytuacji nie ratuje też seksowna Niania, która bardziej interesuje się tatusiem niż dzieckiem. Okoliczności robią się jeszcze bardziej absurdalne, kiedy w mieszkaniu zjawia się Cyndi, której nowo narodzone dziecko zjadł wygodniasty pies. Cyndi porywa maleństwo Helen i Johna, jednak po chwili ginie pod kołami autobusu. Rodzice odzyskują dziecko. Mijają lata. Ich córka Stokrotka odkrywa, że nie jest dziewczynką, jak życzyła sobie tego mama, a chłopcem. Dorasta, poddaje się terapii i zakłada rodzinę. I znów wszystko zaczyna się od początku. Młodzi rodzice nachylają się nad kołyską z małym dzieckiem, żeby uciszyć jego płacz. I, choć życie to nie bajka, udaje się. Otwarte pozostaje pytanie, czy do roli rodzica można się przygotować? Sztuka bawi i wzrusza. Postaci do złudzenia przypominają nas samych w obu sytuacjach...

EVE ENSLER

ur. w 1953 r. w Scarsdale w stanie Nowy Jork amerykańska dramatopisarka i aktywistka ruchu feministycznego. W 1975 roku ukończyła Middlebury College. W 1996 napisała kontrowersyjne *Monologi waginy* będące odpowiedzią na narastający problem kobiet i ich seksualności. Prapremiera miała miejsce w podziemiach Cornelia Street Café in SoHo. Dramat został przetłumaczony na 49 języków i wystawiony w 119 krajach. Jest laureatką wielu prestiżowych nagród, m.in. Obie Award i Elliot Norton Award.

***Dobre ciało* (3K)**

tłumaczy: Julita Grodek

komediodramat

osoby: trzy kobiety grają postaci w różnym wieku (w tym również męskie)

Tekst wyśmiewa wszechobecny terror cielesnego piękna. Sztuka składa się z rodzajowych scenek, których narratorką jest Eve – postać wzorowana na autorce. Enslers konfrontuje sposoby traktowania kobiecego ciała w społeczeństwach Wschodu i Zachodu. Zderza za sobą percepcję Amerykanek, Europejki, Hindusek, Afrykanek i mieszkanek Afganistanu. Kobiety wyznają swoje grzechy i symptomy anoreksji i bulimii, to, że głodzą się, obżerają i wymiotują, zazdroszcząc modelkom, które straszą je swoją doskonałością z okładek „Cosmopolitan”. Przeciwnością dla głodzących się kobiet Zachodu są kobiety z Afganistanu i Afryki, które traktują jedzenie z szacunkiem. Ale w ich świecie ciało również jest obiektem psychologicznych i fizycznych tortur. Enslers próbuje uwolnić swoje bohaterki z mentalnej opresji, w której się znalazły, ale którą w pewnym stopniu też same wykreowały. Sztuka ma wymiar terapeutyczny, a kończy ją szamańska inwokacja do własnego ciała.

DAVID FOLEY

ur. 4 stycznia 1963r. w Kanadzie. Jest aktorem, reżyserem, pisarzem i producentem.

***Mordercza gra* (1K, 2M)**

przekład: Julita Grodek

thriller psychologiczny

osoby: Camille, Billy, Ted

Bogata wdowa idzie do łóżka z młodszym od siebie mężczyzną – Billem. Ten umieszcza w sypialni kamerę i szantażuje kobietę, domagając się pieniędzy. Kobieta odmawia i dzwoni po ochroniarza – Teda. Billy unieszkodliwia go i wiąże Camille. Ted nieoczekiwanie wyzwala się z pułapki i zabija Billa. Nie uwalnia jednak Camille, wynosi ciało Billa i wraca z walizką napełnioną poszatkowanymi zwłokami. Następnie zaczyna przeszukiwać mieszkanie. Nagle po ciosie wymierzonym przez wyswobodzoną Camille pada martwy. Wtedy zjawia się Billy. Jego śmierć została ukartowana. Kiedy wydaje się, że Billy zyskał przewagę nad Camillą, ta rzuca w niego ciężkim przedmiotem i trzymając go na muszce dzwoni po policję. Psychologiczny thriller z szarpiającą nerwy zagadką, gdzie nikt nie jest tym, za kogo się podaje, a stawką są duże pieniądze i życie. W grę wchodzi również miłość... przede wszystkim własna. W tle pobrzmiwa też echo rodzinnej tajemnicy. Zwycięży jednak ten, kto okaże się szybszy i sprytniejszy. Mocna rozrywka sensacyjna z uroczymi bohaterami.

NOEL GROSS

***Maria Antonina (Kolor ciała)* (2K, 1M)**

przekład: Daniel Woźniak

Melodramat

osoby: Eliza Vigee le Brun, Alexis hrabia de Ligne, Maria Antonina

Pouczająca historia miłosnego trójkąta w czasach Rewolucji Francuskiej. Malarka Eliza ma romans z hrabią Alexisem, dzięki któremu chce dotrzeć do młodziutkiej królowej Marii Antoniny, żeby namalować jej portret. Z kolei Alexis dostrzega, że Maria Antonina darzy go uczuciem, i próbuje wykorzystać ją do swoich celów politycznych. Zbliżająca się Rewolucja Francuska nie tylko zmienia losy bohaterów, ale także odmienia ich wewnętrznie. Wszyscy zapłacą wysoką cenę za lekcję historii przez duże H. Przemiana, jaka dokonuje się w trójce bohaterów, najpełniej uwidacznia się w portretach malowanych przez Elizę, które ewoluują od zewnętrznego piękna do wewnętrznej prawdy. Zmysłowa, psychologiczna sztuka nie pozbawiona refleksji dotyczącej mechanizmów rządzących społeczeństwem, w którą autor w delikatny i rzetelny sposób wplótł fakty historyczne i dramat uczuć.

COLLIN HIGGINS

ur. 28 lipca 1941r. w Numei we Francji, zm. 5 sierpnia 1988r. w Beverly Hills w Stanach Zjednoczonych. Amerykański reżyser, aktor, scenarzysta oraz producent filmowy. Najbardziej znany jako autor scenariusza do filmu *Harold i Maude* z 1971r.

***Harold i Maude* (3-6K, 4-7M)**

przekład: Julita Grodek

Komediodramat psychologiczny

osoby: Pani Chasen, Pokojówka, Maude, Trzy narzeczone (1K), Harold Chasen, Lekarz, Ksiądz, Ogrodnik, Inspektor, Sierżant + robotnicy z Ekipy Przeprowadzek

Harold to młodzieniec z tzw. problemami. Jego ulubionym zajęciem jest inscenizowanie własnych samobójstw. Wisielec, trup bez głowy, rana postrzałowa w serce... Matka w jego zachowaniu widzi tylko skandale towarzyskie. Aranżuje za to Haroldowi spotkania z potencjalnymi narzeczonymi, widząc w tym szansę na powrót syna do normalnego życia. Harold zakochuje się, ale w 80-letniej Maud, która uczy go radości życia i miłości. Kiedy stróże prawa zabierają Maud jej dom i trzymaną w nim fokę, kobieta postanawia odejść i powoli oswaja Harolda ze swoją decyzją. Doświadczenie to sprawia, że śmierć przestaje być dla Harolda zabawą, a życie staje się aż do bólu realne i prawdziwe. Prawa do polskiej prapremiery zarezerwował Teatr Rampa w Warszawie.

TRACY LETTS

ur. w 1965r. w Stanach Zjednoczonych. Jest autorem sztuk teatralnych i scenariuszy. Za sztukę *August: Osage County* otrzymał w 2008r. nagrodę Pulitzera, Nagrodę Tony za najlepszą sztukę oraz wiele innych nagród.

***August: Osage County* (7K, 6M)**

przekład: Klaudyna Rozhin

dramat

osoby: Beverly Weston (69lat) – ojciec i patriarcha rodu, Violet Weston (65 lat) – matka i matriarcha rodu, Barbara Fordham (46 lat) – najstarsza córka, Bill (49 lat) – jej mąż, Jean (14 lat) – ich córka, Ivy Weston (44 lat) – średnia córka Westonów, Karen Weston (40 lat) – najmłodsza córka Westonów, Mattie Fae Aitken (57 lat) – siostra Violet, Charlie Aitken (60 lat) – jej mąż, Mały Charles Aitken (37 lat) – ich syn oraz Johnna Monevata (26 lat) – Indianka, Sheriff Deon Gilbeau (47 lat) – były chłopak Barbary, Steve Heidebrecht (50 lat) – narzeczony Karen

Sztuka Tracy'ego Lettsa opowiada historię wielopokoleniowej rodziny, której sądzony jest zmierzch. Pewnego gorącego letniego wieczoru patriarcha klanu Westonów znika. To wydarzenie staje się pretekstem do ujawnienia skomplikowanych relacji panujących między członkami rodziny. Na jaw wychodzą mroczne sekrety i tłumione uczucia. Do rodzinnego gniazda zjeżdża się cała rodzina i długo skrywane tajemnice zaczynają w drastyczny sposób wychodzić na jaw. Dramat o rodzinnej sadze Westonów to jednocześnie epicka tragedia i czarna komedia. Nikt z członków wielopokoleniowej sagi nie jest bez winy, każdy skrywa tajemnicę, której ujawnienie burzy ustalony porządek. Rodzina Westonów to historia o trzech generacjach niespełnionych snów i marzeń, a żadna z trzynastu postaci z rodzinnej konfrontacji nie wychodzi bez szwanku.

KEN LUDWIG

ur. w Yorku w Pensylwanii. Absolwent uniwersytetów: Harvard i Cambridge, mieszka w Waszyngtonie. Autor libretta do musicalu *Crazy for you* z muzyką Gershwina. *Crazy for you* zdobył Tony Award jako najlepszy musical sezonu 1991/92. Grany na West Endzie, w USA, Kanadzie, Japonii i Australii. W Polsce miał swoją prapremierę w Teatrze Roma w Warszawie. Z kolei komedia *Lend Me A Tenor* (w Polsce znana pod tytułami *Nagle zastępstwo* lub *Dajcie mi tenora*) grana z ogromnym powodzeniem na Broadwayu zdobyła wiele nagród. Została przetłumaczona na kilka języków i wystawiona w wielu miastach Europy. Podobnym powodzeniem cieszyła się *Be My Baby*.

***Be My Baby* (2K, 2M + role epizodyczne grane przez dwóch aktorów)**

przekład: Daniel Woźniak

komedia romantyczna

osoby: John - około 55 lat, Christy - 25 lat, Gloria - 19 lat, Maud - około 50 lat

Na miłość nigdy nie jest za późno, nawet do niemowlęcia. O tym opowiada sztuka, w której na początku i na końcu rozbrzmiewają weselne dzwony. Gloria i Christy wbrew woli swych opiekunów biorą ślub. Daje to początek pasmu zabawnych zdarzeń. Ciotka Glorii i wuj Christego nie mogą dojść do porozumienia w żadnej sprawie. Los zmusi ich, żeby wspólnie wyruszyli w podróż po dziecko, które chce zaadoptować młoda para. Wspólne doświadczenia w podróży i obecność ślicznej Mirandy (niemowlę - off) odmienia całkowicie życie Maud i Johna, którzy są gotowi nawet pobrać się dla dobra dziecka. A przecież wiele ich dzieli. Kiedy po powrocie do domu okaże się, że Gloria i Christy już nie chcą dziecka i planują rozwód, na ślub decydują się ich rodzice. Wzruszająca komedia dla widzów w każdym wieku o nieobliczalności uczuć.

DAVID MAMET

ur. w 1947 r. w Chicago amerykański dramaturg, scenarzysta i reżyser filmowy. Mamet został zauważony przez krytyków w 1976 dzięki trzem sztukom – *The Duck Variations*, *Sexual Perversity in Chicago* i *American Buffalo* – wystawionym na Broadwayu. Inny z jego dramatów, *Glengarry Glen Ross*, w 1984 zdobył Nagrodę Pulitzera, a w 1992 został sfilmowany w gwiazdorskiej obsadzie (Al Pacino, Jack Lemmon, Alec Baldwin, Ed Harris, Alan Arkin, Kevin Spacey). W kinematografii debiutował jako scenarzysta w 1981 (*Listonosz zawsze dzwoni dwa razy* - nowa wersja). Scenariusz do *Werdyktu Sidneya Lumeta* nominowany był do Oscara. Jest autorem scenariuszy do wielu filmów, np.: *Nietykalnych De Palmy*. Jako reżyser debiutował w 1987 *Domem gier*.

***Trzymaj się panteonu* (11M + grupka widzów)**

tłumaczy: Julita Grodek

komedia

osoby: Strabo – starzejący się aktor; Pelargon – starzejący się aktor, jego towarzysz; Herold miejski; Philius – młody adept sztuki aktorskiej; Ramus – stary pijak, były żołnierz; Quintus Magnus – właściciel domu; Posłaniec; Tytus – pretorianin; Lupus Albus – Biały Wilk Sardynii; Strażnik + grupka widzów

Klasyczna komedia omyłek i zjadliwa satyra w jednym. W czasach upadku Rzymu dwaj aktorzy Strabo i Pelargon, reprezentanci „seksualnej mniejszości”, walczą o przetrwanie. Przez pomyłkę wplątują się w polityczne rozgrywki wewnątrz Senatu. Chcieli zarobić i pożartować, a okazuje się, że obrazili rację stanu. Czekając na egzekucję, dokonują rozrachunku z burzliwą przeszłością. Łaskawa fortuna odmienia jednak ich los i ratuje życie. I znów para kochanków wraca do punktu wyjścia, czyli planuje kolejny „skok na kasę”. Tekst Mameta daje możliwość zadania wielu pytań o kondycję aktorstwa, np.: komu służy aktor? Czy jest świadomy swej roli w społeczeństwie? Czy jest panem samego siebie? W swojej mowie obronnej Strabo tak zwraca się do rzymskiego żołnierza: *Jestem aktorem, panie, którego życie – w najlepszym razie – jest grą pozorów.*

MARSHA NORMAN

ur. 1947r. w Stanach Zjednoczonych. Jest dramaturgiem, scenarzystką i powieściopisarką. W 1983r. otrzymała nagrodę Pulitzera za sztukę *Dobranoc Mamusiu*. W tym samym roku w John Golden Theatre w Nowym Jorku odbyła się prapremiera tej sztuki. W 1986r. powstał film pod tym samym tytułem w reżyserii Toma Moore.

***Dobranoc Mamusiu* (2K)**

przekład: Bogusława Plisz- Góral

dramat

osoby: matka (ok. 60 lat) i córka (40 lat)

Jessie Cates, czterdziestokilkuletnia kobieta mieszkająca po rozwodzie wspólnie z matką Thelmą, pewnego sobotniego wieczoru oznajmia, że nie zrobi matce manicure jak co tydzień, ponieważ sprząta i porządkuje dom, a za godzinę zamierza się zastrzelić. Początkowo matka przyjmuje to oświadczenie z niedowierzaniem, jednak wszystko wskazuje na to, że córka nie żartuje. Pozostaje jedna godzina, a czas mija nieubłaganie... *Dobranoc mamusiu* nie jest sztuką kryminalną w dosłownym znaczeniu, jednak widz zostaje obsadzony w roli detektywa. Przez godzinę wysłuchuje „zeznań” matki i córki, aby po tym czasie „poskładać” sobie motywy zapowiedzianej śmierci. Znacomity materiał aktorski i reżyserski. W trafnych dialogach czuje się napięcie i podskórne tajemnice, które wychodzą jakby mimochodem na jaw. W spektaklu na Broadwayu rolę córki zagrała Kathy Bates.

MARK O'ROWE

ur. w 1970 r. w Dublinie jeden z irlandzkich dramatopisarzy, którzy w latach 90. XX wieku wykroczyli poza tradycyjną tematykę. Skupił się na społeczności miejskiej, jej nasyceniu wulgarnością języku i uznawanym przez nią prawie pięści.

Crestfall (3K)

przekład: Klaudyna Rozhin

dramat

osoby: kobiety w średnim wieku

Trzy monologi. Trzy głosy z dna piekła. Ta sama krwawa i drastyczna historia widziana i opowiedziana z trzech różnych stron. To świat ciemnej natury człowieka, świat, w którym człowiekiem rządzą wyłącznie zwierzęce instynkty. Pierwsza narratorka to miasteczkowa puszczalska Olive Day. Tego nieszczęsnego dnia, kiedy miejscowe bandziory zabawiają się maltretowaniem konia i wkładaniem rąk doktora Dawsona do kosiarki, Olive źle potraktowała tamtejszą kurwę, która z tego powodu jest na głodzie i pała chęcią zemsty. Druga narratorka to Alison Ellis, żona jednego ze zdobytych przez Olive mężczyzn. Trzeci głos należy do sprawczyni całej tragedii, wspomnianej już miejscowej kurwy-narkomanki, Tilly Mcquarrie. To na skutek jej telefonu łagodny jak baranek mąż Olive zamienia się w żądnego krwi, zdeterminowanego oprawcę. Kradnie broń i zabija wszystkich zamieszanych w sprawę, czyli niemal wszystkich bohaterów sztuki. Na końcu sam popełnia samobójstwo. Czy w tym świecie jest jakieś światło, jakiś ratunek? Owszem, jest, ale czy ktokolwiek z bohaterów będzie umiał je dostrzec?

Dramaturg opuszcza przedmieścia Dublina i umieszcza akcję w małym, wymyślonym mieście. Tu fizyczna i psychiczna przemoc zdominowała życie trzech kobiet, których zachodzące na siebie monologi stanowią trzon sztuki. Jeśli „Howie the Rookie” i „Made in China” mogły być trudne do przyjęcia dla niektórych teatromanów, to „Crestfall” znajduje się już poza tą granicą. (za: Leszek Karczewski, *Gazeta Wyborcza*, Łódź, 18.02.2005)

JOHN OSBORNE

ur. w 1929r. w Londynie, zm. w 1994r. Brytyjski dramatopisarz, a także aktor i scenarzysta. Był przedstawicielem grupy tzw. Młodych Gniewnych. Autor realistycznych dramatów z życia klasy robotniczej. Debiut dramaturgiczny *Miłość i gniew* zapewnił autorowi natychmiastowy rozgłos.

Patriota taki jak ja (wieloobsadowa)

tłumaczy na zamówienie: Julita Grodek

dramat

Sztuka dotyczy upadku imperium Habsburgów oraz jego armii, co znajduje odbicie w tragicznej karierze wojskowej jednego z bardziej wybijających się oficerów, kapitana Alfreda Redla (1864-1913). Oparta na faktach sztuka rozgrywa się w 23 scenach: w Lembergu, Warszawie, Pradze, Dreźnie i Wiedniu, w latach 1890-1913. Wywodzący się z gminu Redl zostaje wybrany do Akademii Wojskowej. Jego kochanką zostaje hrabina Delianow. Na końcu pierwszego aktu zastajemy go w łóżku z mężczyzną. *Czemu zwlekałem z tym tak długo?*, pyta sam siebie. Drugi akt otwiera scena dorocznego balu w Wiedniu, podczas którego przekonujemy się, że wszystkie obecne kobiety to jedynie przebrani mężczyźni. Redl zostaje zmuszony, przy pomocy szantażu, do szpiegowania na rzecz Rosji, co mogło przyczynić się do wybuchu pierwszej wojny światowej. Awansuje w strukturach tajnych służb. Zdemaskowany, strzela sobie w głowę. Po jego śmierci wychodzi na jaw, że był żydowskiego pochodzenia.

LUCY PREBBLE

Dramatopisarka i scenarzystka serialu *Sekretny dziennik call girl*. Jej sztuka *Enron* otrzymała nagrodę Theatrical Management Association (TMA) dla najlepszej nowej sztuki i trzy nominacje do Evening Standard Awards (w tym za najlepszą nową sztukę). Lucy Prebble jest także laureatką George Devine Award i Critics Circle Award. Światowa prapremiera *Enron* odbyła się 22 lipca 2009r. w Chichester Festival Theatre. Premiera londyńska miała miejsce 22 września 2009r. w Royal Court Theatre, reż. Rupert Goold. Na podstawie sztuki ma powstać scenariusz do filmu o upadku Enronu.

Enron (1K, 3M + ważne role epizodyczne)

przekład: Klaudyna Rozhin

dramat

osoby: Ken Lay (ok. 60) – założyciel i prezes Enronu; Jeffrey Skilling (ok.45) – szef Enronu; Claudia Roe (ok. 40) – kochanka i konkurentka Skillinga, postać fikcyjna; Andrew Fastow (ok. 30) – główny księgowy, potem szef finansów Enronu, oraz Pracownicy Enronu, Maklerzy Giełdowi, Analitycy Giełdowi, Córka Skillinga, Przedstawiciele Firmy Prawniczej Ramsay & Hewitt, Przedstawiciel firmy audytorskiej, Reporter, Przedstawicielka Kongresu, Lehman Brothers, Prawnik, Ochroniarz, Senator, Sędzia, Ludzie na ulicy, Policjant, Irene Gant – była pracownica Enronu

Sztuka oparta na faktach w brawurowy sposób przedstawia jeden z najgłośniejszych skandali wszechczasów, czyli upadek koncernu energetycznego ENRON, który stał się niechlubnym symbolem korupcji w amerykańskim świecie biznesu. Główną postacią sztuki jest szef Enronu, Skilling, człowiek, który dzięki oszustwom i nadużyciom stał się finansowym potentatem. Skazany na 24 lata więzienia Skilling nadal bezwarunkowo wierzy w wolny rynek. Po upadku Enronu zaczęto mówić o tzw. kreatywnej księgowości. Sztuka w błyskotliwy, orzeźwiający i nie pozbawiony humoru sposób pokazuje świat sparaliżowany przez recesję. Otwarte pozostaje pytanie, jak daleko można się posunąć w dążeniu do osiągnięcia finansowego sukcesu?

„Autorce udało się zrobić rzecz niezwykłą. Największy przekręt finansowy Ameryki w jej sztuce jest nie tylko zrozumiały dla laika, ale także wciągający i pełen dramatycznego napięcia. To więcej niż opowieść o aferze korupcyjnej w pewnym przedsiębiorstwie: to parabola o naszym nienasyconym i faustowskiej niezaspokojonej żądzy zdobywania .“ (Sarah Hemming, *Financial Times*)

DAVID RABE

ur. 10 marca 1940r. w Dubuque w stanie Iowa. Amerykański pisarz i scenarzysta.

Czarny mnich (2K, 4M + role epizodyczne)

przekład: Daniel Woźniak

sztuka oparta na opowiadaniu Antoniego Czechowa pod tym samym tytułem.

osoby: Jegor S. Pesocki – 60 lat, ziemianin i sadownik; Tania – 20 lat, jego córka; Orłow – 70 lat, służący Pesockiego; Andriej W. Kowrin – 30 lat, student, od dzieciństwa wychowywany przez Pesockiego; Czarny Mnich – nieznany emisariusz, Warwara Nikołajewna – ok. 40-50 lat; + role epizodyczne

Sztuka napisana na podstawie miniaturowego opowiadania z zachowaniem stylu Czechowa i charakterystycznego dla niego nastroju. Można ją odczytać jako aktualną przestrożę przed autodestrukcją i manią wielkości, której siła może zniszczyć życie bliskich. Do posiadłości Pesockiego przyjeżdża jego dawny wychowanek Kowrin. Pełen energii mężczyzna owładnięty jest legendą o Czarnym Mnichu, który zjawiając się w jego wyobraźni przejmuje kontrolę nad jego życiem. Tej sytuacji nie zmienia małżeństwo z córką Pesockiego Tanią. Leczenie psychiatryczne odziera Kowrina z poczucia wyjątkowości. Opuszcza Tanię i Pesockiego. Odnosi sukcesy naukowe, wiąże się z Warwarą Nikołajewną, ale nie jest szczęśliwy. Nieustanne halucynacje, podczas których odwiedza go Czarny Mnich, osłabiają jego organizm. W ostatnich chwilach życia Czarny Mnich próbuje przypomnieć mu o jego niezwykłości, jednak Kowrin żyje wspomnieniami i poczuciem winy. Sztuka w ciekawy sposób pokazuje, jak wrażliwi, pełni pasji ludzie nie potrafią żyć szczęśliwie. Stały motyw czechowowski w połączeniu z amerykańską szkołą dramatu wydał intrygujący scenicznie i intelektualnie materiał.

JERRY STERNER

ur. 15 września 1938r., zm. 11 czerwca 2001r. Amerykański biznesmen, dramaturg i scenarzysta. Znany najbardziej ze sztuki *Pieniądze innych ludzi*.

Pieniądze innych ludzi (2K, 3M)

przekład: Jarosław Strzemień

dramat

osoby: Bill Cole – ok. 40. lat, dyrektor firmy Kable i Przewody Nowej Anglii; Andrew Jorgenson – 68 lat, właściciel tejże firmy; Bea Sullivan – 60 lat, atrakcyjna, wieloletnia przyjaciółka i asystentka Jorgensona; Larry Garrison – ok. 40 lat, spekulant z Wall Street; Kate Sullivan – 35 lat, bardzo ładna, prawnik z Wall Street

Strategia jest prosta: wyszukuje się upadającą kompanię, skupuje jej akcje i przejmuje nad nią kontrolę. Jorgenson jest właścicielem firmy Kable i Przewody Nowej Anglii. Najważniejsze jest dla niego dobro pracowników. Na firmę zwraca uwagę spekulant z Wall Street Larry Garrison i doprowadza ją do ruiny. Akcjonariusze mają zdecydować, czy chcą utrzymać obecny zarząd, czy też nie. Jorgenson miażdżącą ilością głosów przegrywa. Garrison jest bezwzględny graczem. Jorgenson walczy zgodnie z zasadami

etyki i przegrywa. W postaci Garrisona jak w soczewce skupiają się patologie kapitalizmu. Wartka akcja, emocjonujące dialogi, pełnokrwisci bohaterowie, którzy prowadzą brutalną grę o wysoką stawkę. Ta gra zmusza do zastanowienia, dokąd zmierza system, którego najwyższą wartością jest pieniądź. Prapremiera polska sztuki odbyła się w Teatrze Telewizji w 2001r. w reż. Macieja Englerta.

ADAM SZYMKOWICZ

***Operacja De-Flora-Cja* (4K, 2M + głos małej dziewczynki)**

przekład: Bogusława Plisz – Góral

komedie absurdu

osoby: Waldo – 24 lata, Angela – 32 lata, Matka Waldo – 51 lat, Ojciec Waldo – 51 lat, Sissy – 23 lata, Dziewczyna – 18 lat + głos małej dziewczynki

Baśń o i dla nastolatków, które szykują się do odlotu z domowego gniazda, ale marząc o wolności wpadają z deszczu pod rynnę, czyli w kolejną pajęczynę – silny związek – miłość. Ona odpędza potwory z dzieciństwa, a niewyobrażalne dziecięce katastrofy zamienia w zabawne wydarzenia. Waldo, 24 letni mężczyzna, pewnego dnia musi zmierzyć się z dorosłością. Obarczony licznymi fobiami i traumami z dzieciństwa, bezrobotny Waldo musi stawić czoła atrakcyjnej, ale zaborczej terapeutce Angeli, rodzicom oraz największemu wrogowi z dzieciństwa. Musi też skosić przydomowy trawnik. Czy w tym nawale koszmarów znajdzie się miejsce na normalną miłość? Groteskowe postaci, absurdałne dialogi oraz nawiązanie do psychoanalitycznego seansu zbliżają sztukę Szymkowicza do wczesnych filmów Woody'ego Allena, a jej baśniowy urok pozwala zakwalifikować ją do nurtu scenicznych reminiscencji filmowej komedii romantycznej – romantycznej farsy.

ROB URBINATI

Reżyser i dramaturg. Ukończył uniwersytety w Nebrasce i Oregonie. W latach 1985-1989 był konsultantem do spraw teatru Home Box Office w Nowym Yorku. Swoją pierwszą sztukę *Hazelwood Jr. High* wyreżyserował dla Directors Company. Jest dyrektorem New Play Development w Queens Theatre in the Park, gdzie opiekuje się wieloma projektami, np. Immigrant Voices Project, programem obejmującym nowe sztuki nowojorskich autorów różnych narodowości. Jest członkiem Dramatists Guild oraz Związku reżyserów i choreografów.

***Morderstwo lorda Artura* (4K, 4M)**

przekład: Daniel Woźniak

czarna komedia

osoby: Młody Lord Artur – gentleman naiwny; Lady Windermere – jego przyjaciółka, dystygowana i niezwykła; Sybil Merton – jego narzeczona, mądra; Charles – jego paż, oddany mu; Lady Clem – jego ciotka, irytująca; Jane Percy – jego kuzynka, egzaltowana; Mr. Podgers – chiromanta, tajemniczy; Herr Winckelkopf – anarchista, artystyczny

Młody Lord Artur jest szalenie szczęśliwy – właśnie ukończył Oxford i zamierza się ożenić, lecz oto tajemniczy chiromanta przepowiada mu, że musi najpierw popełnić morderstwo. Artur, angielski gentleman w każdym calu, wierzy, że to jego święty obowiązek spełnić tę przepowiednię przed wstąpieniem w związek małżeński. Jednak jego status społeczny i wykształcenie nie dostarczyły mu wymaganych w tej mierze umiejętności. Następuje przezabawna seria niefortunnnych wydarzeń podczas wysiłków znalezienia odpowiedniej ofiary. Sztuka ta jest oparta na opowiadaniu O. Wilde'a *Lord Arthur Saville's Crime*. U nas znane jest powiedzenie, że dobrymi intencjami piekło jest wybrukowane, ale z dobrymi manierami może być jeszcze gorzej...

RICHARD VETERE

Pisze scenariusze do filmów fabularnych i seriali telewizyjnych. Jest autorem sztuk i powieści. Na podstawie swojej książki *Trzeci cud* napisał scenariusz do filmu pod tym samym tytułem, w reżyserii Agnieszki Holland.

***Machiavelli* (2K, 4M)**

przekład: Daniel Woźniak

komedie polityczna

osoby: Niccolo Machiavelli, ok. 44 lat; Alfonso Castello, ok. 45-50 lat; Marietta Corsini, 31 lat; Giuliano de' Medici, ok. 40 lat; Lorenzo de' Medici, ok. 35 lat; Baccina, ok. 20 lat

Sztuka, z pozoru będąca komedią, jest raczej propozycją dla teatru politycznego. Machiavelli, filozof i twórca myśli politycznej, na skutek intryg znalazł się w więzieniu. Podejmuje walkę o wolność z księciem Giuliano de' Medici i jego kuzynem Lorenzo. Efekty jego działań są natychmiastowe. Giuliano ginie z rąk Lorenza, a Machiavelli zostaje wygnany z Florencji przez nowego księcia. Po latach jego córka zakochuje się w Lorenzu. Machiavelli znowu podejmuje grę. Ośmiesza córkę w oczach ukochanego, który ginie po chwili z rąk wiernego sługi Alfonso. Alfonso, zwolennik republiki, staje się jedną z ważniejszych postaci we Florencji. Proponuje Machiavellemu objęcie stanowiska Sekretarza Rady Pokoju i Wolności. Cóż z tego, kiedy Machiavelli chciałby zostać księciem i stworzyć państwo doskonałe. Sztuka w dowcipny sposób obnaża mechanizmy władzy, pokazując, jak osobiste ambicje osób rządzących biorą górę nad dobrem społeczeństwa. Ciekawe, co powiedziałby Machiavelli, gdyby przyszło mu żyć w naszych czasach...

Caravaggio (1K, 6M)

przekład: Daniel Woźniak

dramat

osoby: Caravaggio (przeszło 30. lat); Francesco (przeszło 20. lat) – zakochany w Caravaggio; Cardinal del Monte – duchowny o świeckich poglądach, wielbiciel sztuki Caravaggio; Lena (przeszło 20. lat) – prostytutka, kocha Caravaggio; Aloff de Wignacourt (przeszło 50. lat) – wielki mistrz Kawalerów Maltańskich, Stefano (30. lat) – lojalny wobec kawalerów maltańskich; Annibale Carracci – bogaty malarz

Przejmujący portret artysty, który poszukiwał prawdy o Bogu, a odnajdywał ją w twarzach prostych ludzi. Sztuka traktuje o wygnaniu z Rzymu i ostatnich latach życia Caravaggio. Artysta prowokował nie tylko swoimi obrazami, ale także osobowością. Za to był łamany kołem, torturowany i ścigany. Klimat sztuki budują światło i dźwięk. Plastyczność scen sprawia, że obrazy Caravaggio zaczynają istnieć w naszej wyobraźni. Artysta balansuje pomiędzy światem katedr a światem tawern i burdeli. Czerpie z tego, co niskie, żeby stworzyć to, co wysokie. W sztuce Richarda Vetere sacrum i profanum tworzą obraz człowieka „pełnego” i twórczego. Do rozstrzygnięcia pozostaje dylemat artysty: czy malować świat takim, jakim on jest, czy takim, jakim chcą go widzieć możni tego świata.

MARTIN WAGNER

Agent (2M)

przekład: Julita Grodek

komedia sensacyjna

osoby: Alexander – Agent, Stephen – Autor (obaj w średnim wieku).

Pojedynek pomiędzy początkującym i ambitnym Autorem i jego wiecznie zajęтым Agentem. Stephen nie może znaleźć wydawcy dla swojej drugiej książki, nikt nie chce uwierzyć w jego pisarski talent. Zdesperowany, odkrywa tajemnicę Agenta i zaczyna go szantażować. Żąda, żeby Alexander wypromował jego najnowszą powieść. Przyparty do muru, ale i trochę podniecony nowym wyzwaniem, Agent w ciągu 24 godzin uruchamia maszynę sukcesu i negocjuje super korzystny kontrakt. Znani krytycy i wydawcy już zaczynają zachwycać się książką Stephena. Pisarz oddaje kompromitujące negatywy zdjęć Alexandrowi. Po jego wyjściu zirytowany Agent wykonuje jeden telefon do znajomego wydawcy i to wystarczy, żeby całą maszynę promocyjną zatrzymać. W Londynie premiera w 2008 cieszyła się powodzeniem i miała dobre recenzje.

ENDA WALSH

Jest dyrektorem artystycznym Corcadorca Theatre działającego w Cork, gdzie w 1996 roku po raz pierwszy wystawiono *Disco Pigs*. Za tę sztukę autor otrzymał m.in. The Best Fringe Production Award festiwalu w Dublinie i nagrodę George'a Devine'a. Kolejna sztuka Walsha to *Sucking Dublin* napisana w 1997 roku dla dublińskiego Abbey Theatre. Enda Walsh jest także autorem dramatów *Misterman* i *Uwięzieni*, które entuzjastycznie przyjęto na festiwalu w Edynburgu. Sztuka *Disco Pigs*, grana na wielu scenach w całej Europie, doczekała się także realizacji filmowej.

Elektryczny parkiet (3K, 1M)

przekład: Klaudyna Rozhin

dramat

osoby: Clara, Brada – około 60 lat, Ada – około 40 lat, Patsy – około 50 lat

Przejmujący portret trzech samotnych i opuszczonych siostr, które gnuśniej w rybackiej wiosce. Ich rytm życia wyznaczają opowieści o niezrealizowanych marzeniach i uczuciach. Kobiety wspominają swą młodość, kiedy miały po siedemnaście lat i pędziły rowerami do małego miasteczka na tańce, żeby przeżyć pierwszą miłość. Wspominają romanse z Rollerem Royle, który czterdzieści lat temu był obiektem pożądania wszystkich dziewcząt przychodzących na tańce do Elektrycznego Parkietu. Clara jako pierwsza obdarzyła Rollera uczuciem. Jego błękitny garnitur i magnetyczny głos zauroczył także Bredę, która „podebrała” siostrze ukochanego, a jej ukradła go dziewczyna podobna do Doris Day. Kobiety zatrzymują w domu dostawcę ryb. Ubierają go w błękitny garnitur dawnego ukochanego. Patsy na moment przywraca Clarze i Bradzie ich utracony świat młodości i uczuć. Na wszystko jest już jednak za późno. Nawet na uczucia, jakimi darzą siebie Ada i Patsy. Patsy odchodzi. Siostry w samotności zjadają ciasto. Sztuka Endy’ego Walsha w pięknych plastycznych dialogach ukrywa ważną prawdę o potrzebie miłości i bliskości. Prapremiera sztuki odbyła się w Teatrze im. W. Bogusławskiego w Kaliszu w 2009r., w reż. Rudolfa Ziolo, a Teatr Narodowy w Warszawie planuje premierę w maju 2010.

IRVINE WELSH

ur. w 1958 w Edynburgu w Szkocji. Pisze powieści, opowiadania, dramaty i scenariusze filmowe. Jego pierwsza powieść *Trainspotting* została opublikowana w 1993r. W 1996r. doczekała się ekranizacji przynosząc pisarzowi międzynarodową sławę, zajęła 10. miejsce w plebiscycie Waterstone’s Best Books of the Century.

***I jak się udało?* (1K, 3M)**

przekład: Klaudyna Rozhin

dramat

osoby: Dex, Laney, Docksey, Jinks

Docksey i Jinks porywają Dexa i przetrzymują go w opuszczonym studio nagrań. Związany Dex wisi przywiązany do jednego ze sztankietów. Jego oprawcy są gwałtowni i wulgarni. Porwali Dexa, ponieważ kiedyś kazał Docksey’owi zabić człowieka. Teraz Docksey się mści, postanawia przelecieć dziewczynę Dexa, podczas gdy Jinks zabawi się ze związanym mężczyzną. Sprawy się komplikują, ponieważ Docksey zakochuje się w dziewczynie Dexa. Jedynym wyjściem z tej sytuacji jest pozbycie się Dexa, na co nie zgadza się napalony na niego Jinks. Podczas krótkiej nieobecności współnika Docksey zabija Dexa. Kiedy Jinks wraca i widzi, co się stało, wpada we złość i wiąże Docksey’a. Jinks z czułością tuli martwe ciało Dexa... Sztuka zafunduje widzom podróż na samo dno ludzkiej duszy i być może spowoduje jej oczyszczenie. Sztuka była czytana w TR w 2006r. w reż. Marty Ogrodzińskiej.

TENNESSEE WILLIAMS

ur. 26 marca 1911r. w Columbus, Missisipi, zm. 25 lutego 1983r. w Nowym Jorku. Amerykański pisarz, nowelista i poeta. Jeden z najważniejszych dramaturgów XX wieku. Pierwszą jego ważną sztuką była *Szklana menażeria* (1945). Prawdziwą sławę przyniósł mu jednak napisany w 1947r. i wystawiony w tym samym roku na Broadwayu *Tramwaj zwany pożądaniem* w reż. Elia Kazana. W 1948 roku za tę właśnie sztukę uhonorowano autora Nagrodą Pulitzera. Drugiego Pulitzera otrzymał w 1955r za *Kotkę na gorącym blaszanym dachu*. Williams w swoich dramatach obrazuje gwałtowne przemiany zachodzące w amerykańskim społeczeństwie na przełomie lat 40. i 50. Jego sztuki zostały wielokrotnie sfilmowane. Najbardziej znane filmy to *Tramwaj zwany pożądaniem* z 1951r. (z Marlonem Brando i Vivien Leigh) oraz *Kotka na gorącym blaszanym dachu* (z Paulem Newmanem i Elizabeth Taylor).

***Tramwaj zwany pożądaniem* (7K, 8M)**

nowy przekład: Jacek Poniedziałek

Nieźrównoważona psychicznie Blanche DuBois to nimfomanka żyjąca iluzją dawnej świetności swojej rodziny. Przyjeżdża do Nowego Orleanu, żeby odwiedzić siostrę Stellę, która wyszła za mąż za prostackiego i brutalnego Stanleya Kowalskiego. Stanley podejrzewa, że Blanche oszukała Stellę przy sprzedaży rodzinnej posiadłości. Chce się jej jak najszybciej pozbyć z domu. Tymczasem Blanche poznaje u nich subtelny Mitcha, którego zamierza poślubić. W tym czasie Stanley dowiaduje się, że Blanche miała romans z uczniem i została zwolniona z posady nauczycielki, prowadziła też rozwiązły tryb życia. Informuje o wszystkim Mitcha, który zrywa z Blanche. Kiedy Stanley wraca ze szpitala od oczekującej dziecka Stelli, dochodzi do gwałtu, do końca nie wiadomo, czy prawdziwego, czy urojonego przez Blanche. W ostatniej scenie sztuki Blanche zabierają do zakładu dla psychicznie chorych.

Kotka na gorącym blaszanym dachu (3K, 5M)

planowany nowy przekład: Jacek Poniedziałek

Klasyczne studium „zakłamania”. Członkowie rodziny sędziwego i śmiertelnie chorego patriarchy rodu będącego właścicielem dużej plantacji spotykają się na jego prawdopodobnie ostatnim przyjęciu urodzinowym. Jego starszy syn z żoną niecierpliwie czekają na zgon ojca i podział spadku. Młodszy syn jako jedyny nie wysuwa roszczeń do majątku, natomiast dużo pije i wyrzuca ojcu, że ten nigdy go nie kochał. Jest w depresji po śmierci swojego najlepszego przyjaciela, a jego małżeństwo przechodzi poważny kryzys. Napięcie między członkami rodziny narasta z minuty na minutę. Uroczystość rodzinna zamienia się w psychodramę, podczas której otwierają się niezabliźnione rany, a każdy z uczestników ma przygotowaną w zanadrzu listę oskarżeń wobec innych. Dla młodszego syna Bricka rodzinny zjazd staje się też okazją, żeby zauważyć, jak intensywnymi uczuciami darzy go żona.

AUTORZY JEZYKA CZESKIEGO

MILOŠ URBAN

ur. 1967r. w Pradze w Czechach. Jeden z najpopularniejszych czeskich pisarzy młodego pokolenia. Skończył anglistykę i filologię skandynawską na Uniwersytecie Karola w Pradze. Pierwszą powieść *Posledni tečka za rukopisy* wydał pod pseudonimem Josef Urban. Kolejną książką była *Klątwa siedmiu kościołów* (1999), którą wydał już jako Miloš Urban. Po opublikowaniu jej został nazwany „czarnym rycerzem czeskiej literatury”. Książka zyskała ogromną popularność w Czechach, Niemczech, Holandii i Hiszpanii. Kolejne powieści to: *Hastrman* (2001), *Paměti poslance parlamentu* (2002), *Stin kateprály* (2003) i *Santiniho jazyk* (2005).

Noże i róże czyli topless party (1K, 6M)

przekład: Agata Firlej

dramat

osoby: wszyscy po 30.

Dawni koledzy z ławy szkolnej organizują swój doroczny „męski wieczór”. Wszyscy oprócz Toma dobrze się bawią. Karel znajduje puszkę slajdów. Mimo protestów Toma koledzy zaczynają je oglądać. Na ścianie pojawiają się duże akty pięknej dziewczyny. Okazuje się, że to Teri, przyjaciółka Toma. Mężczyźni zapraszają ją na imprezę. Rozochociona alkoholem i nadskakującymi jej mężczyznami Teri robi striptease. Odwrócona tyłem do widowni zdejmuje bluzkę i stanik... Atmosfera gwałtownie ulega zmianie, kiedy Teri się odwraca: jest po amputacji obu piersi. Okazuje się, że Teri i Tom byli parą. Tuż przed operacją Tom uciekł ze szpitala, do którego zawiózł Teri. Każdy z mężczyzn uważa, że na miejscu Toma zachowałby się „jak mężczyzna”. Jednak jeden po drugim opuszczają mieszkanie. Wychodzi również Tom, który wraca po chwili z bukietem róż. Wybaczają Teri, że wtargnęła w jego życie angażując go w chorobę. Gorzka sztuka o problemie odpowiedzialności za ukochaną osobę i o tym, że odpowiedzialność wymaga dojrzałości.

PETR ZELENKA

ur. w 1967 r. w Pradze znany reżyser i scenarzysta młodego pokolenia. Spadkobierca czeskiego czarnego humoru. Ukończył scenopisarstwo w Praskiej Szkole Filmowej FAMU. W 1988 r. powstał film „Co všechno chcete vedet o sexu a bojíte se to prožit”. Po studiach zaczął pracować jako scenarzysta w wytwórni Barrandov. Swoich bohaterów traktuje z nieskrywaną ironią okraszoną ciepłym humorem. Jego sztuki grane są m.in. w Czechach, Japonii, Anglii, Rosji, Serbii, na Węgrzech, w Słowacji i w Polsce.

Oczyszczenie (7K, 6M + role epizodyczne)

przekład: Krystyna Krauze

dramat

osoby: Jacek – 50 lat, pisarz; Monika – 45 lat, żona Jacka; Kasia – 30 lat, siostra Moniki; Andrzej – 50 lat, wydawca; Alina – 50 lat, żona Andrzeja, prawnik; Marta – 45 lat, redaktorka telewizyjna; Redaktor – 50-60 lat, mąż Marty; Charakteryzatorka; Ksiądz; Paweł – 40 lat, sąsiad, ojciec chłopca; Ewa – 35 lat, matka chłopca; + role epizodyczne

Jacek Górski to niezbyt popularny pisarz w średnim wieku, ma żonę i syna. Z jego retrospekcji dowiadujemy się, że prawdopodobnie pewnego wieczoru usypia środkami nasennymi żonę i nocującego u nich 11-letniego synka sąsiadów i dopuszcza się na nim gwałtu. Chłopiec nic nie pamięta, jednak lekarz stwierdza gwałt, a policja zaczyna szukać sprawcy. Pisarz o wszystkim mówi swojemu wydawcy, który radzi pragnącemu zyskać sławę Górskiemu, żeby wyznał winę publicznie w programie telewizyjnym „Oczyszczenie”. Tak też się staje. Ale program na skutek redakcyjnego zamieszania nie idzie na żywo i pewnie nigdy nie ujrzy światła dziennego. Inne próby wyznania prawdy również spęłają na niczym, gubiąc się w paradoksalnie śmiesznych zbiegach okoliczności. W końcu Górski dostaje to, czego najbardziej pragnął. Staje się nowym prowadzącym telewizyjnego programu „Mokra ściera”. Skoro nie ma wyznania winy, nie można też mówić o karze. Swoisty moralitet, który zostaje przez medialne mechanizmy udaremiony. Sztuka miała prapremierę w Narodowym Starym Teatrze im. H. Modrzejewskiej w Krakowie w 2007r., w reż. Petra Zelenki.

AUTOR JĘZYKA HEBRAJSKIEGO

HANOCH LEVIN

ur. w 1943 r., zm. w 1999r. Jeden z największych pisarzy izraelskich. Autor pięćdziesięciu sześciu dramatów, programów i piosenek satyrycznych, tomu prozy i poezji, recenzji i książek dla dzieci. Pochodził z ortodoksyjnej żydowskiej rodziny pochodzenia polskiego spod Opoczna, urodził się i mieszkał w Tel Awiwie. Na tamtejszym uniwersytecie studiował filozofię i literaturę hebrajską. Początkowo pisał zjadliwe, ironiczne skecze polityczne o izraelskiej mentalności. Debiutował jako pisarz i reżyser w 1968 roku satyrycznym programem AT VEANI VE-HAMILHAMA HA-BA'A (JA I TY I NASTĘPNA WOJNA) nawiązującym do wojny sześciodniowej z 1967 roku. Był twórcą bezkompromisowym i prowokacyjnym, głośno dawał wyraz swoim radykalnym poglądom politycznym, krytykował ekspansywną politykę Izraela dotyczącą Palestyny i Arabów. Nakładem Wydawnictwa ADiT ukazała się w grudniu 2009r. antologia dramatów Hanocha Levina ***Ja i ty i następna wojna. Teatr życia i śmierci.***

Jakobi i Leidental (1K, 2M)

przekład: Michał Sobelman

sztuka z piosenkami

osoby: Dawid Leidental, Itamar Jakobi, Rut Szahasz – w średnim wieku

Od tej sztuki w 1972 roku zaczęła się teatralna droga Hanocha Levina jako reżysera. Opowiada historię dwojga przyjaciół, którzy rywalizują o względy tej samej kobiety. Jakobi od lat przyjaźni się z Leidentalem, jednak rezygnuje z ich długotrwałej przyjaźni, żeby wreszcie móc zacząć żyć. Opuszczony Leidental, nie może znaleźć sobie miejsca i podąża za nim jak cień. Rut, będąca obiektem ich zainteresowania, umiejętnie wykorzystuje tę sytuację zwodząc obu mężczyzn. Autor w humorystyczny i niepozobawiony refleksji filozoficznych pokazał mechanizm zależności człowieka od człowieka, kiedy przewagę nad innymi zdobywa się sprytem i manipulacją, żeby w efekcie okazać się niezastąpionym.

Szyc (2K, 2M)

przekład: Michał Sobelman

sztuka muzyczna

osoby: Pephes Szyc, Cesia – jego żona (oboje w dojrzałym wieku), Szeprahci – jego córka, Czerhes Peltz

Szyc zaliczany jest do dramatów rodzinnych. Pephes i jego żona Cesia pragną wydać za mąż swoją jedynaczkę Szeprahci, która nade wszystko umiłowała jedzenie. Młodzi poznają się na tańcach i przypadają sobie do gustu. Ale szybko okazuje się, że miłość i małżeństwo to przede wszystkim inwestycje natury finansowej. Czerhes targuje się z Szycem dosłownie o wszystko, a Szyc, który pragnie wydać córkę za mąż, chcąc nie chcąc godzi się na coraz większe żądania przyszłego zięcia. Niezaspokojony w swej żądzy posiadania Czerhes życzy w końcu Szycowi śmierci. Ale niestety, to Czerhes ginie na wojnie i wraca do domu po śmierci, żeby zamieszkać pod stołem i zjadać spadające z niego okruchy.

Sprzedawcy gumek (1K, 2M)

przekład: Agnieszka Olek

sztuka z piosenkami

osoby: Szmuel Sprol, Johanan Cingerbaj, Bela Berlo; wszyscy w wieku dojrzałym

Sztuka należy do tzw. komedii rodzinnych mówiących o losie uczuć człowieka mającego. Nurit Yaari zalicza *Sprzedawców gumek* do dramatów samotnych serc, gdzie kobiety i mężczyźni próbują poznać kogoś, z kim mogliby założyć rodzinę. Dzieje się tak z obawy przed samotnością i z potrzeby spełnienia przyjętej na siebie społecznej roli, którą odziedziczyło się od rodziców w duchowym spadku. Akcja zbudowana jest z obrazków przekomarzania się dojrzałej i pięknej właścicielki apteki z klientem, który chce kupić zapas kondomów za dobrą cenę, a zarazem upiec dwie pieczenie na jednym ogniu żeniąc się z bogatą kobietą, ale ona pragnie stałych dowodów miłości, które są poważnym wyzwaniem dla skąpego narzeczonego dość w zasłużonym już wieku.

Zimowy pogrzeb (5K, 9M + role epizodyczne)

przekład: Agnieszka Olek

burleska w ośmiu odsłonach

osoby: Laczek Bobiczek – kawaler w wieku 40 lat; Alte Bobiczek – jego stara matka; Szracja – ciotka Laczka w wieku 50 lat; Raszes – jej mąż; Welwecja – ich córka, panna młoda; Cickewa – matka pana młodego w wieku 50 lat; Baraguncele – jej mąż; Popoczenko – ich syn, pan młody; Profesor Kipernaj – kawaler w wieku przekwitania; Rozenzweig – starzec gimnastykujący się na plaży; Lichtenstein – starzec gimnastykujący się na plaży; Angel Samuelow – Anioł Śmierci; Szachmandrina – mnich buddyjski bez wieku; Pszoszicja – piękna, roześmiana dziewczyna; oraz goście weselni, kelnerzy i grabarz

W tym wzruszającym dramacie w pewnym stopniu nadrealistycznym akcja zaczyna się od sceny o wysokim natężeniu uczuciowym, które potem cały czas rośnie. Główny bohater próbuje przekazać rodzinie wiadomość o śmierci swojej kochanej matki, której na łożu śmierci to przyrzekł, ale rodzina nie chce o tym słyszeć, ciesząc się na ślub Welwecji. Choć to właśnie Bobiczek kochał się w niej całe, a teraz spotyka go na domiar złego zawód. Goni więc rodzinę po ziemi i niebie całego świata, a kiedy ich w końcu dopadnie w sali restauracyjnej ukryje z konieczności swoją twarz pod maską. Ale można ten akt rozumieć też metaforycznie: może Laczek Bobiczek nie chce pokazać swojej nędzy i prawdy o sobie samym z obawy przed kolejnym odrzuceniem, ale na prośbę kapryśnej panny młodej, zdejmuje z siebie maski jedną po drugiej, żeby zostawić sobie jak najwięcej czasu na pozostawanie w świecie iluzorycznej nadziei. Janusz Majcherek nazwał tę sztukę w radiowej dwójce *Świat na scenie* rozkoszną i brawurową pod czym się w 100% podpisujemy.

***Męki Hioba* (10M)**

przekład: Michał Sobelman

groteska

osoby: Hiob, Goście, Służący, Żebracy, Zwiastuni, Komornicy, Przyjaciele, Żołnierze, Komedianci, Nieboszczycy

Sztuka zaliczana do grupy dramatów mitycznych mówi o losie i sensie cierpienia dla wiary. *Męki Hioba* to doprowadzona do absurdu historia biblijnego Hioba. Levin skupił się w niej na relacjach zachodzących pomiędzy ludźmi a siłami, które determinują ich istnienie. Moment upadku Hioba w wersji Levina jest całkowitym zanegowaniem sensu cierpienia, człowieczeństwa i istnienia Boga. Hiob, który w obliczu zagrożenia nie wyrzeka się wiary w Boga, zostaje wbity na pal przez rzymskich żołnierzy. Jego męczarnie stają się jedną z atrakcji plebsu. Pozbawiona sensu śmierć Hioba odarta zostaje z patosu. Otwarte pozostaje pytanie dotyczące roli Boga w ludzkim życiu, który być może nie jest w stanie zapobiec cierpieniu... Czarny humor autora przenika boleśnie przekraczając tabu religijnego podejścia do losu człowieka.

***Pakujemy manatki* (10K, 13M)**

przekład (z języka angielskiego): Jacek Poniedziałek

komedialna na osiem pogrzebów

osoby: Bella i Szabtaj Szuster, Bianka i Nina (córki), Henia i Cwi Gelernter, Elkanan, Amacja, Lola, Munia, Zigi, Cyla i Bruno, Motke, Albert Pinkas, Avner Czkori, Bobba, Nina, Angela, Elisza Huker, prostytutka, Śmieciarz, Grabarz, Sąsiedzi

Groteskowy obraz społeczeństwa w przemijaniu. Monotonne i nieciekawe życie małej miejskiej społeczności, w której wszyscy dobrze się znają, gdzie każdy jest niezadowolony i nieszczęśliwy, bo nie widzi dla siebie perspektyw rozwoju. Młodzi chcą z tego świata uciec. Jednym się to udaje, inni mają z tym kłopoty, bo brak im energii, wiary i odwagi... Dla wielu jest to miejsce powolnego umierania. Czas mija od pogrzebu do pogrzebu, od wyjazdu do wyjazdu. W kolejnych pogrzebach uczestniczy coraz mniej osób... Dialogi i kompozycja dramatu tworzą panoramę postaw i charakterów. W tej sztuce nie ma świętości, śmiejemy się ze słabości ludzkich ale ze sporo dozą współczucia. Sztuka miała prapremierę w Teatrze im. W. Horzycy w Toruniu, w 2007r. w reż. Iwony Kempy.

Śniący chłopiec

przekład: Michał Sobelman i Agnieszka Olek

sztuka w czterech częściach, wieloobsadowa

Freddie Rokem obok *Idącego w ciemności* i *Requiem* zalicza *Śniącego chłopca* do poetycko egzystencjalnej trylogii o śmierci i jej nieuchronności. *Śniący chłopiec* to dramat o drodze krzyżowej dziecka, które traci ojca i zostaje oderwane od matki. W idylliczny świat dzieciństwa chłopca wdiera się tłum przerażonych, ściganych i anonimowych ludzi. Bezmiennność jest dla nich szansą na zapomnienie i

śmierć. Sztuka odwołuje się do pamięci o uchodźcach ocalałych z Holocaustu i ich wiecznej tułaczce po świecie. Dramat o okrutnym losie Żydów, wiecznej tułaczce i odrzuceniu.

Dziwka z Ohio (2K, 4M)

przekład: Michał Sobelman

osoby: Hojbitter, Stary Żebak, Hojmar – jego syn, Starszawy Żebak, Bronacacki, Uliczna Dziwka

Jeden dzień z dwóch żebraków z których jeden obchodzi swoje bodajże 65 urodziny: Hajbittera i jego syna, którzy pragną spotkać się z tytułową dziwką. Jedyna możliwość zaistnienia w wyśnionym przez nich spotkaniu to wkraść się do snu wymarzonej Dziwki. Kobiety w sztukach Hanocha Levina bardzo często stają się obiektem męskich pragnień, w absurdalnie idealistycznym iście *schulzowskim* stylu. Mężczyźni według Levina są słabi i w swych pragnieniach całkowicie zależni od kobiet. Hojbitter i Hojmar w drodze do Dziwki, targując się i złorzeczając jej rozczarowani, wędrują jedynie po świecie swoich iluzji. Ich podróż też odwołuje się do mitu Żyda wiecznego tułacza, który obecny jest w wielu sztukach Levina.

Morderstwo

przekład: Michał Sobelman

sztuka w trzech aktach z epilogiem

sztuka wieloobsadowa

Współczesny moralitet, w którym Levin powraca po wielu latach do aktualnych problemów, którymi wcześniej zajmował się w swoich politycznych kabaretach. Jest to niejako teatralna metafora błędnego koła, w którym tkwią dwa narody – palestyński i izraelski, błędnego koła wzajemnej nienawiści, zemsty i zabijania, gdzie nie ma winnych, są tylko zrozpaczone ofiary wiecznie oplakujące straty, dla których jedynym ratunkiem jest pragnienie zemsty. (z: Śmieszna baśń przez tży – o spotkaniu z teatrem i dramatem Hanocha Levina Agnieszka Olek – wstęp do antologii wyd. ADiT.) Sztuka miała prapremierę w Teatrze Dramatycznym w Warszawie w 2002r. w reż. Piotra Cieślaka, a następnie była wystawiona w Teatrze K2 we Wrocławiu w 2003r. w reż. Gabrieli Gietzkyego.

Requiem (4K, 8M)

oparte na trzech opowiadaniach Czechowa.

przekład: Irit Amiel

baśń o śmierci

osoby: Stary, Stara, Furman, Matka, Felczer, Kurwa z Brodawką, Kurwa z Pieprzykiem, Dyniasty Pijak, Kabaczkowaty Pijak, Wesoły Cherubin, Figlarny Cherubin, Smutny Cherubin

Requiem z 1999 roku to poetycko – egzystencjalny dramat o nieuchronności śmierci. Jedna z bardziej osobistych sztuk Hanocha Levina, napisana niedługo przed śmiercią pisarza. Bohaterowie Levina bardzo często wyobrażają sobie, jak będzie wyglądać ich życie po śmierci, obawiając się zapomnienia. Nawet aniołowie, którzy w *Requiem* przychodzą, żeby pomóc bohaterom sztuki przekroczyć linię życia i śmierci, stają się bezradni wobec zastanej rzeczywistości i nieudolnie próbują złagodzić ból odchodzenia swoim poczuciem humoru. Każdy z bohaterów tej „bajki o śmierci” oplakuje śmierć kogoś bliskiego. Motyw pędzącego w kółko jak widmo zaprzęgu z kilkoma starymi wrzaskliwymi kurwami powtarza się jak średniowieczne memento mori.

Krum (9K, 9M)

przekład (z języka angielskiego): Jacek Poniedziałek

tragikomedial

osoby: Krum, Matka, Szkita, Tugati, Dulce, Felicja, Truda, Taktyk, Dupa, Cica, Bertoldo, Szebojgan, Pielęgniarka, Fryzjer, Fotograf, Panna Młoda, Pan Młody, Grabarz

Historia mężczyzny w średnim wieku, który po latach przyjeżdża do rodzinnego miasta. Tytułowy Krum wraca z zagranicy do starej matki, bo, jak mówi, nie „znalazł tam życia”. Nie znajduje go również w domu. Zatacza egzystencjalne koło i wraca do punktu wyjścia. Zastaje w ojczyźnie ludzi pogrążonych w marazmie, którzy marzą o tym, by nadać swemu życiu kształt i sens, ale ich próby wyrwania się stąd są poronione. Życie miasteczka toczy się ustalonym torem wyznaczanym przez kolejne wesela, obrzezania i pogrzeby. Codziennosc, obfitująca w komiczno-groteskowe zdarzenia, pokazana jest z perspektywy choroby i śmierci, które spadają nagle na człowieka, jakby były wbrew logice. Dramat kończy pogrzeb Matki Kruma. W epilogu autor nawiązuje do holocaustu.

AUTORZY JEZYKA NIEMIECKIEGO

CATHERINE AIGNER

ur. w 1977r. w Monachium. Studiowała Wiedzę o Teatrze i Scenopisarstwo. Finalistka Dni Dramaturgii 2003 wiedeńskiego Burgtheater. Tematy, którymi zajmuje się w swej twórczości, to izolacja, lęk, poczucie osamotnienia w społeczeństwie, tęsknota za miłością. Posługuje się zaskakującą wyobraźnią w konstruowaniu napięcia; jej często ekscentryczne postaci odstają od realnego otoczenia i zmuszają widza do towarzyszenia im podczas podróży w najdziwniejsze rejony wyobraźni.

***Zamknięty świat* (3K, 2M)**

przekład: Karolina Bikont

dramat

osoby: Lucyna, Ernestyna, Filip, Antonia, Bezdomny

Sztuka porusza problemy ludzi, którzy tak bardzo boją się samotności, że gotowi są udawać nawet starczą demencję, żeby zdobyć okrucieństwa i zainteresowania swoich dorosłych już dzieci. Lucyna to ekscentryczna i miła staruszka, która od czasu wojny, na której zginął jej mąż, mieszka sama. Odwiedza ją sąsiadka, stara i samotna Ernestyna. Lucyna ma dwójkę dzieci: znenawidzoną Antonię i ukochanego synka Filipa. To właśnie on wpada na pomysł zarobienia wielkiej kasy jej kosztem. Posługując się kontem bankowym matki pierze brudne pieniądze. Oszustwo wychodzi na jaw, a Filip ląduje w areszcie. Antonia postanawia ubezwłasnowolnić matkę, której grozi postępowanie sądowe. W noc przed „deportacją” do domu starców Lucyna ucieka z domu, idzie na most „swojej młodości”. Świetnie napisana rola Lucyny daje możliwość kreacji wzruszającej, a zarazem szalonej i bardzo inteligentnej postaci starszej pani. Dowiodło tego czytanie sztuki w Teatrze Wytwórnia w reż. Magdaleny Łazarkiewicz.

FRED APKE

ur. w 1959 r. dramaturg, aktor i reżyser. Ukończył szkołę aktorską w Berlinie, następnie występował na wielu scenach niemieckich. Od roku 1987 pracował dla norweskiej telewizji jako scenarzysta, aktor, ostatnio reżyser, również w norweskich teatrach, a ostatnio polskich. W dramatach wyśmiewa głupotę, manię wielkości; wnikliwy obserwator charakterów, używa środków komediowych, łącząc różne gatunki. Posiada unikalne poczucie humoru. Ostatnie nagrody otrzymał za: *Adonis ma gościa* i *Warszawa Love Story* w przekładach Marty Klubowicz.

***Hades: Budda* (1K, 2M), *Zabij mnie* (3M), *Kot* (1K, 1M)**

przekład: Marta Klubowicz

dramat

osoby: *Budda* – Prof. Reinhold, Pani Schneider, Jürgen; *Zabij mnie* – Ojciec, Syn, Profesor, Pielęgniarka (epizod bez tekstu); *Kot* – Mrs. Glassy, Row

Trzy surrealistyczne, pełne napięcia jednoaktówki w stylu mistrza gatunku... schodzą na samo dno piekła ludzkiej psychiki. W *Buddzie* spokojny prof. Reinhold zostaje wciągnięty przez sąsiadkę w serię absurdalnych zdarzeń. Jego bezsilność wobec jej zachowania i narastająca w nim agresja doprowadzają do tragicznego finału. W *Zabij mnie* Syn odwiedza w szpitalu poważnie chorego Ojca. Ostatnia, a zarazem pierwsza szczerza rozmowa zmienia się w próbę sił między mężczyznami. Tym razem to Syn przejmuje kontrolę nad życiem Ojca. W jednoaktówce *Kot* młoda karierowiczka idzie na spotkanie z tajemniczym i wszechwładnym Arielem. Ariel udając kogoś, kim nie jest, prowadzi z kobietą perwersyjną i niebezpieczną grę, która zakończy się jego samobójstwem. *Hades* jest jedną wielką prowokacją, tym silniejszą, bo osadzoną w rzeczywistości, gdzie pytanie o istnienie Boga pozostaje bez odpowiedzi. Intrygujące postaci i ich tajemnicze sprawy wciągają do gry.

***Warszawa Love Story* (2K, 4M)**

przekład: Marta Klubowicz

komedya niemoralna

Niezwykle aktualna komedia z wartką akcją. Mieszkanie na warszawskiej Pradze, w którym mieszka para przyjaciół. Jan to syn wpływowego prokuratora i malarz obrazów, których nikt nie kupuje. Alicja to bezrobotna, która ma zamiar powrócić do wcześniej uprawianego zawodu luksusowej prostytutki. Dzięki

obecności sąsiadki Niny, która jest samotną matką nie radzącą sobie z rzeczywistością, Jan wpada na genialny pomysł. Alicja powinna wmówić jednemu ze swoich byłych klientów, że ma z nim dziecko. Wybór pada na polityka głoszącego antyaborcyjne hasła. W ten sposób rusza samonapędzająca się spirala zdarzeń. Tym bardziej, że ofiara szantażu nie podda się tak łatwo. A rozochociona Alicja postanawia wykonać ten sam numer z kolejnymi klientami. Znakomita komedia z rosnącym tempem zaskakujących zwrotów akcji, niepokojąco przystaje do tego, co dzieje się na polskiej arenie politycznej.

GABRIEL BARYLLI

ur. w 1957r. w Wiedniu znany austriacki pisarz, aktor i reżyser. Ukończył akademię aktorską na wiedeńskim Max-Reinhardt-Seminar i w roku 1979 został przyjęty do zespołu aktorskiego Burgtheater w Wiedniu. Występował gościnnie na scenach niemieckich. Jako aktor filmowy debiutował w roku 1980 w *Der Schüler Gerber* wg powieści Friedricha Torberga, w reż. Wolfganga Glücka. W połowie lat 80. zaczął pisać i jest dzisiaj uznanym autorem powieści, scenariuszy filmowych i sztuk teatralnych.

***Honeymoon* (3K)**

przekład: Marek Szalsza

komedie

osoby: Christine, Linda, Barbara – w średnim wieku

Sztuka o związkach, jakie łączą kobiety z mężczyznami z kobiecego punktu widzenia. Mężczyźni w tej sztuce głosu nie mają, no może poza krótkimi nagraniami na automatycznej sekretarce. Trzy kobiety, trzy spojrzenia na życie. Christine i Linda mieszkają razem. Christine jest rozwódką czekającą na wielką romantyczną miłość. Dla Lindy mężczyźni to inwestycja, do której podchodzi w następujący sposób: jak najwięcej pokazać, jak najmniej dać i jak najwięcej skorzystać. Przepis działa bez zarzutu. Jest jeszcze Barbara, idealna żona idealnego męża. Zdradzona Barbara przeistacza się z wiernej żony w korzystającą z życia seksowną babkę. Christine odnajduje miłość swego życia w osobie własnego byłego męża. A Linda, po zerwaniu z narzeczonym, dowiaduje się, że jest w ciąży. Galeria kobiecych postaci dobrze nam znanych, a jednak... intymny, ciepły nastrój (nie tylko z powodu zbliżających się Świąt) sprawia, że dialogi kobiet wzruszają i bawią. Ta komedia obyczajowa w uroczy sposób pokazuje, że od pokoleń nic się nie zmienia. Kobiety tęsknią za prawdziwą miłością, a mężczyźni jak zwykle zdradzają... i robią uniki. W tych manipulacjach technika, np. telefon okaże się bardzo przydatna.

MARC BECKER

ur. w 1969r. w Bremie. Niemiecki reżyser i pisarz. Po studiach teatrologicznych, politologicznych i literackich pracował jako aktor, a od 1995r. także jako reżyser i pisarz. W latach 1998-2006 był asystentem reżysera, a następnie reżyserem w Theater Erlangen w Bawarii. Od 2006r. współpracuje z Oldenburgisches Staatstheater w Oldenburgu w dolnej Saksonii. Jest autorem m. in. sztuk: *Nie wieder einsam* (2009), *Glück für alle* (2008), *Terrorprogramm* (2007), *Jung und unschuldig* (2005), *Don Quijote und Sancho Pansa* (2004). Sztukę *My w finale* napisał w 2004r.

***My w finale* (1M)**

przekład: Maciej Ganczar

monodram dla mężczyzny

Finał mistrzostw świata w piłce nożnej. Cały naród szaleje. Przeciwnik jest nad wyraz silny, a szanse Niemców wydają się nikłe. Niemiecka drużyna – podobnie jak cały kraj – wymaga reform, bo *gdybyśmy tak dużo nie gadali, to szybciej dotknęlibyśmy rzeczywistości*. Sztuka bez podziału na role jest wielogłosowym okrzykiem bojowym, trwającym tak długo jak mecz piłkarski z komentarzami przed i w trakcie przerwy między połówkami. Śpiewy kibiców, komentarze ekspertów, reportaże na żywo ze stadionu dostarczają opinii o umiejętnościach drużyny narodowej, ale też i sytuacji narodu. Sztuka jest krytyczną metaforą kraju pogrążonego w chaosie reform, których przeprowadzenie u progu nowego tysiąclecia jest niezbędne. Czy przypomina również polską rzeczywistość?

THOMAS BERNHARD

ur. w 1931r, zm. w 1989. Wybitny austriacki pisarz i dramaturg. Zakończył edukację na kupca w 1947 r. Z powodu nieuleczalnej choroby płuc lata 1949-51 spędził w sanatorium Grafenhof. W latach 1955-57 studiował aktorstwo w Mozarteum w Salzburgu. Resztę życia poświęcił pisaniu. Zmarł w swoim domu w Ohlsdorff, dokąd przeprowadził się w roku 1965. Jego ostatnią wolą był zakaz wystawiania jego sztuk na

terenie Austrii, który już nie obowiązuje. W prozie jak i dramatach rozpoznać można charakterystyczny styl „bernhardowski”, nastrój głębokiej melancholii w połączeniu z obsesyjnością.

Pozory mylą (2M)

przekład: Jacek Kaduczak

dramat

osoby: Karol i Robert – dwaj bracia w dojrzałym wieku

Z pewnością jest wtorek lub czwartek, dzień przeznaczony na spotkanie braci Karola i Roberta. Karol był słynnym artystą cyrkowym. Liczy się dla niego tylko to, czego można dotknąć. Całe życie wymagał wiele od innych i od siebie. O aktorstwie jako udawaniu miał zawsze jak najgorsze zdanie. Swojego brata, Roberta, uważa za hochsztaplera i antyaktora. Sam Robert jest przeciwnego zdania. Ma w swoim dorobku wybitne role grane u boku gwiazd teatru. Oba braci łączy zmarła niedawno żona Karola, Matylda, która od dawna kochała się w Robercie, starym kawalerze. Karol nie może wybaczyć swojej zmarłej żonie, że przez trzydzieści lat musiał wysłuchiwać, jak fałszowała sonaty Mozarta. Braci łączy także rytuał, którego oboje nienawidzą. W każdy wtorek spotykają się u Karola, a w każdy czwartek – u Roberta. Spotkania te to seanse nienawiści, podczas których bracia wypominają sobie dawne, prawdziwe i wymaginowane winy. Wciąż jednak pozostaje im wspólny temat: sztuka. Robert marzy o powrocie na scenę w roli Króla Leara, a Karol, uważający się za filozofa, wciąż wychwala swoją sprawność w żonglowaniu talerzami. Fascynująca i zarazem przerażająca opowieść o starzeniu, dziwaczeniu i zagubieniu. Nie pozbawiona jednak akcentów humorystycznych.

FRIEDRICH DÜRRENMATT

ur. w 1921r. w Konolfingen koło Berna, zm. w 1990r. w Neuchâtel. Szwajcarski dramaturg, prozaik, eseista i teoretyk teatru piszący w języku niemieckim. Pierwszy wielki sukces na scenach niemieckich odniósł w 1952r. dzięki sztuce *Małżeństwo pana Mississippi*. Międzynarodową sławę przyniosła mu sztuka *Wizyta starszej pani*. Jego dramaty charakteryzuje groteska, deformacja rzeczywistości i pytania moralno – filozoficzne. Odznaczony m.in. Wielką Austriacką Nagrodą Państwową za Literaturę Europejską i Nagrodą im. Georga Büchnera. Twórca powieści, słuchowisk i nowel kryminalnych.

Marek Bartkiewicz – ur. w 1960r. Pisarz, kompozytor, aktor, pieśniarz, reżyser. Absolwent PWST we Wrocławiu. Otrzymał Grand Prix (Nagrodę im. J. Kopty) w Ogólnopolskim Przeglądzie Piosenki Autorskiej OPPA'2000r. Pierwszą Nagrodę Złotu Piosenki Różnej PZPR'2002r. Pierwszą Nagrodę Festiwalu Recitali „Wieczne Nastroje” 2002r.

Greki szuka Greczynki (2K, 11M)

adaptacja teatralna: Marek Bartkiewicz

teksty piosenek: Marek Bartkiewicz

przekład: Roman Karst

musical

osoby: Arnolf – grecki emigrant, pomocnik buchaltera w fabryce Petit – Paysan; Madame – właścicielka lokalu; Auguste – jej mąż; Bibi – brat Arnolfa, złodziej; Chloe – piękna, tytułowa narzeczona; Rummel – buchalter; SK9PK – starszy buchalter; Petit-Paysan – właściciel Fabryki Maszyn Petit-Paysan; Moser – biskup; Passap – malarz abstrakcjonista; Fahrks – ciemny typ; Prezydent; Mecenas Dutour – renomowany prawnik + role epizodyczne

Musical o przygodach Arnolfa, nieporadnego i szalenie szlachetnego pomocnika buchaltera. Mężczyzna za namową Madame daje ogłoszenie matrymonialne, na które odpowiada urocza Chloe. Od tego momentu życie Arnolfa ulega radykalnej zmianie. Awansuje na stanowisko dyrektora resortu kleszczy porodowych i głowic atomowych. Osobistości, które dotychczas Arnolf podziwiał z daleka i umieszczał na swojej moralnej liście świata, zaczynają mu się kłaniać. Cała sprawa wyjaśnia się w dniu ślubu, kiedy okazuje się, że Chloe to była kurtyzana. Wiedzieli o tym wszyscy za wyjątkiem Arnolfa, któremu po tej informacji zawałił się świat. Na szczęście postaci musicalu lubią dobre zakończenia. Arnolf wyjeżdża do Grecji, gdzie czeka na niego ukochana Chloe. Musical pełen jest zabawnych i nie pozbawionych prawd życiowych piosenek, ma szybkie tempo i zaskakujące zwroty akcji.

ANNE HABERMEHL

ur. w 1981r. w Heilbronn a mieszka w Berlinie. Studiowała na wydziale scenicznego pisarstwa Universität der Künste w Berlinie. Uczestniczka warsztatów dramaturgicznych przy Theatertreffen w 2008r. W 2008/09 pracowała z reżyserem Michałem Zadarą nad krótkometrażowym filmem. Sztuka *Ostatnie terytorium* miała prapremierę pod koniec 2008r. w Thalia Theater w Hamburgu.

Ostatnie terytorium (1K, 3M)

przekład: Karolina Bikont

dramat

osoby: Nathalie i Gerard – małżeństwo w separacji, Moritz – ich 16-letni syn, Mehdi – dorosły ciemnoskóry imigrant z Algierii

W życie inteligenckiej rodziny ze Stuttgartu przez przypadek wkracza imigrant z Algierii, którego pojawienie zmusza rodzinę do konfrontacji z własnymi wyobrażeniami o imigrantach. W przypadku Nathali pojawia się lęk przed tzw. obcym. Gerard, jej mąż, który opuścił rodzinę dla kariery dziennikarskiej, widzi w osobie Mehdiego szansę zbliżenia się do syna i materiał na artykuł, który ułatwi mu karierę. A ich syn Moritz, opuszczony przez rodziców zajętych własnymi emocjami, bezkrytycznie angażuje się w sprawy Mehdiego. Mehdi jest wykształconym muzułmaninem, który chce znaleźć pracę i sprowadzić swoich bliskich. Rodzina coraz bardziej angażuje się w losy imigranta, załatwiając przy okazji swoje własne interesy. W ich działaniach pobrzmiewają echa polityki dotyczącej imigrantów i społecznych wyobrażeń, które w przypadku Mehdiego rozmijają się z rzeczywistością. Co zrobić z czystym i wykształconym imigrantem, którego celem jest podjąć pracę w swoim zawodzie? Na to pytanie nikt nie ma prostej odpowiedzi. Nathali denuncjuje Mehdiego, który zostaje odesłany do Algierii. Moritz zdeustowany postawą rodziców szuka wsparcia u czarnoskórego dealera, którego zabija, kiedy ten widzi w nim tylko potencjalnego ópuna. Takie odreagowanie sytuacji to coraz częstsze narzędzie, po które sięgają ludzie w sytuacjach krytycznych. Sztuka stawia pytania o sens ideologii globalizacji wymuszanej przez politykę gospodarczą, dla której człowiek jest zasobem osobowym lub numerem w globalnej statystyce.

GERHART HAUPTMANN

ur. 15 listopada 1862r. w Bad Salzbrunn, zm. 6 czerwca 1946r. w Jagniątkowie. Niemiecki dramaturg i powieściopisarz. Laureat Nagrody Nobla w 1912r., przedstawiciel nurtu naturalistycznego w teatrze. Hauptmann należał do najwybitniejszych pisarzy niemieckich. W swojej twórczości często przedstawiał środowiska niskich warstw społecznych, biedę, wyzysk i niesprawiedliwość, obnażając upadek moralny mieszczańskiej klasy średniej.

Czarna maska

przekład: Karolina Bikont

dramat - moralitet

Rok 1662, 14 lat po zakończeniu Wojny Trzydziestoletniej, w domu burmistrza spotyka się z okazji tej uroczystej chwili towarzystwo ludzi różnych stanów, wyznań i narodowości. Pokojową atmosferę zakłóca mroczna tajemnica rodzinna gospodarza odkryta przez „czarną maskę”. Wskutek coraz większego napięcia biesiadujących przy okrągłym stole osobistości, tajemnicza postać w masce prowadzi wszystkich za sobą w *tańcu śmierci*. Bo za złe uczynki trzeba płacić a rachunki wyrównać. To niepokojąco współczesny dramat sumienia. Wkrótce planowana jest premiera w Teatrze im. Norwida w Jeleniej Górze.

JANOSCH (właśc. Horst Eckert)

ur. 11. marca 1931r. w Zabrze na Górnym Śląsku. W 1945r. wraz z rodzicami wysiedlony do Niemiec. Obecnie mieszka w San Miguel na Teneryfie. W 1946r. komisja weryfikacyjna przyznała jego rodzinie obywatelstwo polskie. Jest autorem popularnych na całym świecie książek dla dzieci, przetłumaczonych na 30 języków. Początek cyklowi obejmującemu 120 pozycji dała *Ach, jak cudowna jest Panama*. W 1970 roku ukazała się książka *Cholomek czyli dobry Pan bóg z gliny* (polskie tłumaczenie z przedmową Wilhelma Szewczyka z 1975r.). Powieść w 2004r. została przeniesiona na scenę przez Teatr Korez z Katowic. Autor odznaczony został Federalnym Krzyżem Zasługi oraz Nagrodą Górnośląską. Od 2005r. katowicka redakcja Gazety Wyborczej przyznaje nagrodę Cegły Janoscha Ślązakom, którzy rozślawiają region.

Restauracja (I cz. 4K, 4M + statyści, II cz. 1K, 1M + statyści)

przekład: Ewa Pytlińska

osoby: Część pierwsza: kobieta – około 40 lat, dwie kobiety – około 60 lat, młoda kelnerka, 1-2 kelnerów (statyści), około czterech postaci męskich w różnym wieku, Część druga: jedna stara kobieta, jeden stary mężczyzna, kilku statystów

Podczas pozornie niewiele znaczących rozmów stolikowych w jednej z sal restauracyjnych rozgrywają się ludzkie tragedie. W pierwszej części sztuki autor konfrontuje ze sobą człowieka kreatywnego i pazernego na pieniądze i zastanawia się nad ich izolacją we współczesnym świecie. W drugiej części autor kreśli portret starej kobiety w bezlitosny sposób traktującej swojego nieporadnego i słabowitego męża. Kobieta zabija w nim wszelką motywację i chęć działania. Wykorzystuje jego problemy z chodzeniem, żeby umieścić go w pobliskim zakładzie dla umysłowo chorych. Można odnieść wrażenie, że autorowi zagląda przez ramię *Ojciec* Strindberga, gdy pozwala kobiecie zaprosić swojego ubezwłasnowolnionego męża do restauracji na małą kawę i wygłosić monolog usprawiedliwiający swoje decyzje. Sztuka Janoscha stawia nie wygodne pytania bez łatwych odpowiedzi.

ELFRIEDE JELINEK

ur. w 1946 r. w Müzzuschlag kontrowersyjna pisarka austriacka, laureatka Literackiej Nagrody Nobla w roku 2004. Zarówno muzyka, jak i sztuka wywarły duży wpływ na pisarstwo Jelinek. Głównymi tematami jej feministycznej, nierzadko skandalizującej prozy są kobieca seksualność i walka płci, aczkolwiek w ostatnich latach zajęła się satyrycznym i demaskatorskim opisem współczesnych problemów społecznych, m.in. walką z przejawami faszyzmu i antysemityzmu. W jej sztukach często mamy do czynienia z „Textflächen”, tzw. płaszczyznami tekstu, które należy przetransponować na język teatru.

***Ballada o trzech ważnych mężczyznach oraz kręgu osób wokół nich* (3K, 7M)**

autorzy przekładu: Katarzyna Ciurapińska, Tomasz Szostek, Małgorzata Bińczyk, Jan Woroszkiewicz roku pod kierunkiem Sebastiana Woroźbita

osoby: L – Charles Lindberg, F – jego żona, T – Tarzan, J – Jane, K1 – syn Lindbergha (młodszy głos), K2 – syn Tarzana (starszy głos), D – Dyrygent, B – Baletnica, M1 i M2
komedia

Trzej tytułowi mężczyźni to klisze męskich postaci w różnych rolach. „Osoby wokół nich” to również stereotypy zachowań matek, żon, kobiet oraz dzieci. Jelinek udowadnia nad wyraz aktualną tezę, że równouprawnienie na zasadzie zamiany ról jest niemożliwe. Kobiety w mężczyznach, mężczyźni w kobietach nadal pozostają kobietami i mężczyznami. Tekst pełen ironii i ciętego humoru, napisany spreprowowanym językiem to protest w kwestii równouprawnienia i grania ról odpowiednio do płci. Realizacja radiowa w 1971 (Österreichischer Rundfunk), tekst również znakomicie nadający się do realizacji scenicznych. Próba czytana odbyła się 19 października 2009 w Teatrze Wytwórnia w reż. Adama Nalepy.

Babel

przekład: Karolina Bikont

(na zamówienie Teatru Polskiego w Bydgoszczy, polska prapremiera planowana 5 marca 2010)

Sztuka składa się z trzech obszernych monologów, w których temat wojny jak rwąca rzeka pociąga za sobą całą cywilizację – tę współczesną, jak i dawną, stanowiącą dawno zmurszałe podwaliny.

DEA LOHER

ur. w 1964, w Niemczech. Studiowała germanistykę i filozofię w Monachium, dramaturgię w berlińskiej Hochschule der Künste. Debiutowała sztuką *Olgas Raum* (1990), za którą otrzymała nagrodę Volksbühne w Hamburgu (1990), dwa lata później została laureatką Playwrights Award Royal Court Theatre. Kolejny dramat, *Tatuaż (Tätowierung)*, wyróżniony prestiżową nagrodą Goethe Institut podczas Festiwalu Dramaturgii "Stückemarkt" w Mühlheim. W 1993 Deę Loher uhonorowano nagrodą Fundacji Autorów z Frankfurtu, w 1995 promocyjną Nagrodą im. F.Schillera (Badenia-Wirtembergia), a w 1997 Nagrodą im. J. Lenza i Literacką Nagrodą w Hanowerze. Najważniejsze czasopismo teatralne Niemiec "Theaterheute" dwukrotnie przyznało jej tytuł Autorki Roku (1993, 1997).

***Magazyn szczęścia II, III, IV (Dłonie, Wysypisko, Pies)* – trzy jednoaktówki**

przekład: Dorota Sajewska

dramat

osoby: Kobieta 1 i 2; Mężczyzna 1 i 2; Stara Kurwa; Kulawy Złodziej + role epizodyczne

Sztuka składa się z jednoaktówek, które łączy problem ciała i wiążących się z nim uczuć. W części *Dłonie* mężczyźni po ich stracie czekają na przeszczep, który jest jednoznaczny z czyjąś śmiercią. Mężczyznom

towarzyszą Kobiety. Bohaterowie nie potrafią zaakceptować nowych części ciała, które kiedyś należały do kogoś innego. Pomiędzy nimi krążą Motocyklista i Morderca, dawcy rąk, którzy teraz szukają odebranych im dłoni. *Wysypisko* przypomina opowiadanie, którego narratorem jest mężczyzna. Wiezie on na nie kobietę, która straciła męża i dwoje dzieci podczas wybuchu gazu w bloku. Ich ciała nie odnaleziono, a walec na jej oczach zrównał wszystko z ziemią. W części *Pies Stara Kurwa* i *Kulawy Złodziej* pomimo ułomności swego ciała tworzą dla siebie nową rzeczywistość, która daje im poczucie szczęścia. Towarzyszy im pies, który nie ma świadomości własnego ogona, ale ma świadomość tego, dokąd zmierza. Sztuka prowokuje do wielu pytań o ludzkie ciała, jako o najważniejszy egzystencjalny punkt odniesienia.

MARIUS von MAYENBURG

ur. w 1972 r. w Monachium, gdzie studiował literaturę starogermańską. W 1992 roku przeniósł się do Berlina. Nie przerywając studiów germanistycznych, podjął naukę dramaturgii w Hochschule der Künste. Był dramaturgiem prowadzonej przez Thomasa Ostermeiera sceny Die Baracke przy Deutsches Theater w Berlinie. Od kilku lat pełni funkcję autora rezydenta w Schaubühne am Lehniner Platz. Rozgłos przyniosła mu sztuka *Ogień w głowie* (*Feuergesicht*) z 1997 roku.

***Kamień* (5K, 1M)**

przekład: Jacek Kaduczak
dramat

Dzieje pewnego domu w Dreźnie, który między 1933 i 1993 rokiem trzykrotnie zmieniał właścicieli, stają się pretekstem do opowiedzenia rodzinnej historii. Niemieckie małżeństwo odbiera profesorowi pochodzenia żydowskiego dom i denuncjuje go na gestapo. Niemiec przejmuje także jego uniwersytecką katedrę, a w 1945 umiera z „Heil Hitler” na ustach. W 1953 jego żona z małą córeczką uciekają na Zachód. W 1978 kobieta powraca do tego domu w nadziei na odzyskanie zakopanych 25 lat wcześniej przez jej męża w ogródku listów (razem z tytułowym kamieniem). W 1993 odzyskuje dom i wraca na stałe do Drezna. Sztuka została zbudowana z niechronologicznych epizodów, które, składane kawałek po kawałku, tworzą jak puzzel historię rodziny, której wersja oficjalna znacznie różni się od wersji faktycznej. Achronologiczny sposób opowiadania tworzy niezwykle napięcie i zmusza do zastanowienia się nad tym, jak było naprawdę. Prapremiera we wrześniu 2009r. w Teatrze Wybrzeże w Gdańsku w reż. Adama Nalepy.

FALK RICHTER

ur. w 1969 r. w Hamburgu, gdzie studiował reżyserię i pracował w tamtejszych teatrach. Potem przeniósł się do Zurychu, reżyserował także w Berlinie, m.in. sztuki Brechta, Sarah Kane oraz opery. Jest głośnym autorem wielu sztuk – m.in.: *Electronic City*, *Hotel Palestine*, *The System*, *Bóg jest didżejem* – dotyczących problemów współczesnego świata, takich jak: hegemonia USA, manipulacja mediami i opinią publiczną. Jest także tłumaczem dramaturgii amerykańskiej.

***Zraniona młodość* (1K, 2M)**

przekład: Karolina Bikont
dramat
osoby: Kobieta i Mężczyzna – 35 lat, Młody – 30 lat

Sztuka o ludziach, którzy mieli „pomysł na życie” raczej odmienny od uznanego powszechnie za normalny, ale im nie wyszło. Kobieta i Mężczyzna odwiedzają swojego przyjaciela z dawnych lat zwanego Młodym. Młody mieszka w zdemolowanym mieszkaniu. Z jednej strony Młody to agresywny świr zniszczony narkotykami i seksem, z drugiej nadwrażliwy i inteligentny outsider. Kobieta i Mężczyzna także nie są zbyt przystosowani do życia w społeczeństwie. Ona wyszła za męża, ale mąż zdradza ją na prawo i lewo. Dowiadujemy się, że kiedyś cała trójka była kochankami tworząc swoistą rodzinę. Potem dwoje z nich bezskutecznie próbowało wyrwać się z tego układu. Dlaczego więc wrócili? Sugestywny dramat o nieprzystosowanych, w którym odważne sceny seksualne pogłębiają bezradność bohaterów. Poza ciekawą problematyką naturalność języka dialogu i plastyczność postaci to dodatkowe wartości dramatu. Propozycja dla odważnych teatrów. Czytanie sztuki odbyło się w TR 30 listopada w 2009 w reż. Adama Nalepy.

***Zaburzenia* (7K, 10M + 1 dziecko)**

przekład: Karolina Bikont
dramat

osoby: Zagubiona stara kobieta – w domu opieki (matka Paula), Dziecko – (syn "Młodego"), Przedszkolanka – w świetlicy lotniskowej, Mężczyzna i Kobieta – w łóżku, Ojciec (Młody) i Matka – młodzi rodzice, Mężczyzna, jego Córka i jego Dziewczyna (Gabi), Paul, Chłopak Paula, On (psychiatra), Ona (lekarzka, żona psychiatry), Stare Małżeństwo (rodzice Gabi), Gejromeo (randka Paula), Mężczyzna (Pacjent), Psychiatra, Moderator 1 i 2, Opiekunka Społeczna (w zakładzie, gdzie przebywa Zagubiona Stara Kobieta), Suflerka, Kobieta z Telefonem (Matka), Lekarzka, Pielęgniarka 1 i 2

Akcja sztuki dzieje się w Wigilię, trudno o lepszy wybór czasu dla ukazania samotności. Śledzimy losy jednocześnie kilku bohaterów, którzy są ze sobą powiązani bliższymi lub dalszymi więzami. Każdą postać obserwujemy z kilku stron. Na lotnisku jedenastoletni chłopiec czeka na ojca, z którym ma spędzić święta, w zakładzie opiekuńczym stara kobieta uparcie czeka na syna, który nigdy nie przyjeżdża. Tych dwoje prowadzi nas przez resztę historii tworząc nić, na której pozawieszane są losy i historie innych postaci. Lejtmotywy są odgłosy wypadku samochodowego i informacje o rosnącej liczbie zabitych i rannych wskutek złej pogody. W punkcie pomocy lekarskiej na lotnisku zjawia się coraz więcej osób, niekoniecznie poszkodowanych, ale takich, które nie chcą być samotne w Wigilię. Autor wykorzystał w *Zaburzeniach* fragmenty innej ze swoich sztuk *Zranionej młodości*. To właśnie ten tekst przygotowują bohaterowie podczas prób teatralnych, komentując opisane w niej postacie. *Zaburzenia* to intensywna, przesycona rozpaczą i wielkim krzykiem: „Jestem tu! Zauważ mnie!” sztuka, w przestrzeni której autor podejmuje grę z wcześniej napisanym tekstem *Zranionej młodości*. Szkatułkowa konstrukcja prowadzi po meandrach współczesnego społeczeństwa samotników coraz głębiej w rozpacz .

ERWIN RIESS

ur. w 1957r. w Wiedniu. Współczesny pisarz austriacki. Studiował teatrologię i politologię. Od roku 1983 jeździ na wózku inwalidzkim. W 2004 roku ukazały się jego *Srücke 1994-2004*. Dzieło Riessa to szereg dramatów zarówno historycznych, jak i współczesnych. Jego sztuki wystawiane były w Wiedniu (Konzerthaus Theater), Zurychu oraz Londynie (Theatro Technis Camden). Riess jest też autorem szeregu powieści kryminalnych o detektywie o nazwisku Groll, który porusza się na wózku.

***Krupp czyli w pełni władz umysłowych* (2K, 5M)**

przekład: Marek Ostrowski

farsa

osoby: Gustaw Krupp von Boheln und Halbach – w akcie 1 ma 75 lat, w akcie 2 ma 125 lat (wygląd pięćdziesięciolatka); Irmintraud – jego córka, w akcie 1 ma ok. 30 lat, w akcie 2 ok. 80 lat; Deutinger – przewodnik psa, w akcie 2 o pięćdziesiąt lat starszy; członkowie alianckiej komisji lekarskiej: Dr Madeleine Pie, Dr Arkadi Kurshakoy, Dr Ryan Tunbridge, Dr Bertram Schaeffer – w akcie 2 o pięćdziesiąt lat starsi

Pozornie realistyczny dramat historyczny o epizodzie na temat III Rzeszy i Procesu Norymberskiego przeradza się w groteskową farsę z historii. Krupp, minister gospodarki III Rzeszy, zmarł wkrótce po zakończeniu wojny. Pisarz pozwala mu żyć pięćdziesiąt lat dłużej. Studwudziestopięcioletni przemysłowiec o wyglądzie pięćdziesięciolatka zaprasza międzynarodową komisję lekarską na swój zamek w Blühnbach. Zjawia się ta sama komisja, która pięćdziesiąt lat wcześniej orzekła, że Krupp cierpi na starczą demencję, wykluczając go jako sprawcę z Procesu Norymberskiego. Teraz to Krupp, który niezmiennie twierdzi, że alianci powinni być zostać osądzeni w Norymberdze, wznawia na własnych warunkach proces na członkach komisji lekarskiej. Sztuka pełna niedorzecznych sytuacji w intrygujący sposób oddaje faszystowski sposób tworzenia rzeczywistości. Prapremiera w KOSMOS Theater Bregenz w 2002 roku. Czytanie odbyło się w 2010r. w Teatrze Wytwórnia w reż. A. Lipiec – Wróblewskiej.

***Adieu Madryt* (1K, 11M)**

sztuka na motywach powieści „3 listopada 1918” Teodora Csokora

przekład: Marek Ostrowski

komedya

osoby: młoda kobieta i mężczyźni w dojrzałym wieku

10 listopada 1989r. w sanatorium w Tatrach w Czechosłowacji wypoczywa kilku podstarzałych i schorowanych towarzyszy. Odizolowani od świata, pod okiem pięknej instruktorki odbywają lekcje gimnastyki. Luis, ich służący i weteran wojny w Hiszpanii, dba o to, żeby nie dotarli do nich żadne wieści z zewnątrz. A właśnie pada Mur Berliński. W sanatorium pojawia się ksiądz. Towarzysze, a raczej pocieszeni starszuszki, traktują go jak zdraycę. Wiążą, przesłuchują i urządzają nad nim sąd przypominający dawne procesy wojskowe. Proces zostaje przerwany na skutek pożaru w kuchni. Ksiądz

marzy o tym, żeby wypowiadać starych komunistów. Staruszkowie, ciekawi tego, co dzieje się na świecie, opuszczają sanatorium. Zostaje tylko Imre Eros, który opowiada księdzu, że w 1957r. podczas demonstracji komunistycznej unieszkodliwił pewnego kapłana. Ksiądz nie może dać mu rozgrzeszenia, bo, jak się okaże, wcale nie jest księdzem, lecz zawziętym antykomunistą. Zdejmuje ze ściany portrety komunistycznych przywódców, a na ich miejsce wiesza krzyże. Zabawna, ocierająca się o groteskę sztuka bardzo celnie i dowcipnie obrazuje anachroniczną sytuację politycznego przełomu w Europie.

Gniew Eleonory Batthyany

przekład: Marek Ostrowski

monodram

osoba: Eleonora Batthyany – 47 lat

Tłem dramatu jest autentyczna intryga, wskutek której Cesarz Karol VI oskarżył księcia Sabaudzkiego o zdradę tajemnic państwowych hrabinie Elonorze Batthyany. Na czas przesłuchania księcia piękna i dumna hrabina zostaje uwięziona. Jej gniew na to, jak została potraktowana, staje się impulsem do głębokich refleksji o życiu. Eleonora jest przenikliwą kobietą, doskonale obeznaną w świecie dworskich intryg, którą oburza sytuacja kobiet jako dodatków do męskiego surduta czy munduru. Hrabina martwi się też o wynik rozmowy Eugene z cesarzem. Być może będą musieli oboje opuścić Austrię. Ta pełna nieokiełznanego temperamentu kobieta poddaje też refleksji swój związek z Eugenem, który nigdy w pełni nie odwzajemnił jej wielkiego uczucia, okazując się mężczyzną zainteresowanym głównie eskapadami wojennymi i nie do końca określonym seksualnie. Monodram daje możliwość pokazania kobiety targanej skrajnymi emocjami i wątpliwościami równie aktualnymi w XXI wieku.

ROLAND SCHIMMELPFENNIG

ur. w 1967r. w Getyndze niemiecki dramaturg. Studia reżyserskie w Monachium, następnie staż w monachijskim teatrze Kammerspiele jako asystent reżysera. Od 1996 pisze sztuki teatralne. W sezonie 1999/2000 zatrudniony jako dramaturg oraz rezydent w berlińskim teatrze Schaubühne. Zaliczany do najczęściej wystawianych autorów niemieckojęzycznych, jego sztuki tłumaczone są na wiele języków. Ostatnio sam reżyseruje.

Ulica (sztuka wieloobsadowa)

przekład: Karolina Bikont

Wyobraźmy sobie, że ktoś włączył kamerę, obiektyw skierował na pewien wycinek jakiejś ulicy i sobie poszedł. Kiedy wrócił i obejrzał nagranie, spisał to, co zobaczył. Spisując okazało się, że każdy obraz ma swoją historię, z pozoru błahe wydarzenia są niezwykle, raz śmieszne, a za chwilę przerażające, a łączy je Rudolf, któremu śni się, że zostały mu 24 godziny życia. Przewrotnie użyte narzędzie literackiej camery obscura pozwala nam towarzyszyć Rudolfowi przez cały czas, poznając innych mieszkańców ulicy, jak choćby mężczyznę, któremu uciekł pies, przechodniów, np. kobietę siedzącą w przydrożnej kawiarni, oraz ludzi, którzy tu pracują – robotników drogowych, z których jeden znajduje wmurowaną podczas II wojny światowej srebrną łyżkę, czy kioskarza, który, niczym nawiedzony, zmuszony jest śpiewać nieznaną mu piosenkę w obcym języku. Wszyscy ci ludzie stają się bohaterami, którymi z pozoru rządzi przypadek, coraz bardziej jednak ulegamy wrażeniu, że nic nie dzieje się bez powodu, np. kiedy poznajemy historię srebrnej łyżki albo kiedy ugryziona przez psa dziewczyna zmienia się w wilka. Przyglądając się *Ulicy* odnosi się wrażenie, że bohaterowie Schimmelpfenniga poruszają się w zakłętym kręgu tych samych słów, zdarzeń i rytuałów nad którymi czuwa jakaś siła, może Bóg. Z niektórymi postaciami spotykamy się tylko na moment, ale jest to zawsze chwila ważna, która ma odniesienie do następnych scen i wydarzeń. Ta sztuka to powtarzający się refren spojrzeń, przedmiotów, gestów i zdań. To opowieść o historii przypadków, z których wyłania się sens ludzkich losów i życia.

VOLKER SCHMIDT

ur. w 1976r. Pisarz, reżyser i aktor. Zdobywca głównej nagrody w konkursie autorów sztuk „Junges radikales Volksstück” („Młoda Radykalna Sztuka”) organizowanym przez Teatr Phönix w Linz. W 2005r. był stypendystą miasta Wiednia, a w 2006r. stypendystą Urzędu Kanclerza Austrii. W 2007r. jego sztuka *Rowerzyści* zdobyła główną nagrodę i nagrodę publiczności na festiwalu w Heidelbergu Heidelberger Stückemarkt.

***Tę sztukę napisał mi Jakub Koss* (4K, 2M)**

przekład: Agnieszka Hudzik, Anna Kotowska, Kamila Śniegocka, Magdalena Walczak.
komedia

osoby: Ewelina, Jakub von Koss – dramaturg, Zosia – jego córka, Marion – jego była żona, Frank – reżyser, Sybilla – asystentka reżysera

Intrygujące i pełne humoru spojrzenie za teatralne kulisy. W pewnym wielkim mieście teatralnym młody dramaturg Jakub von Koss pracuje nad swoim nowym dziełem. Nagle do jego mieszkania włamuje się szalona aktorka. Grożąc wysadzeniem wszystkiego w powietrze, zmusza Jakuba, żeby wprowadził zmiany do swojego awangardowego dramatu. Chce, by stworzył dla niej główną rolę i przekonał reżysera do nowej obsady. Jakub, bojąc się o siebie i życie swojej córki, zgadza się. Od tej pory pisze pod okiem Eweliny i z czasem stwierdza, że pod jej wpływem sztuka dojrzeje. Podczas prób Ewelina oczarowuje wszystkich. Reżyser pożąda Eweliny, a Jakub wyznaje jej miłość. Premiera okazuje się wielkim sukcesem. Zakochany Jakub stwierdza, że Ewelina ma romans z reżyserem. Wpada w szał. Ujawnia prawdę o Ewelinie, w którą nikt mu nie wierzy. W pewnym zakładzie psychiatrycznym w wielkim mieście Jakub von Koss powoli dochodzi do siebie. Zaczyna pracować nad nową sztuką, która ma nosić tytuł: „Jakub von Koss napisał mi tę sztukę”. Żona Marion, z którą jest w separacji, żyje z taniem i nie jest zainteresowana, by zabrać go z kliniki. Gorzka farsa z przysłowiowym ziarnem prawdy.

NIS-MOMME STOCKMANN

***Błękit doskonały* (2K, 2M + role epizodyczne)**

przekład: Jacek Kaduczak
dramat

osoby: Darko – nastolatek, alkoholik; Ciemka – osiedlowa prostytutka; Elle – najlepszy przyjaciel Darko; Ulrike – czternastoletnia siostra Elle, regularnie gwałcona przez własnego ojca + postacie epizodyczne

Darko chleje. Chleje tak, że mózg staje. Tak, że mu wypadają zęby i zapomina, jak się nazywa. Chleje, żeby zapomnieć o beznadziejnym życiu na zapomnianym przez Boga i ludzi blokowisku. Pewnego dnia pojawia się ona – dziewiętnastoletnia osiedlowa prostytutka. Dzięki niej Darko odczuwa coś niezwykłego – nadzieję. Współcześni „kochankowie z ulicy Kamiennej” mają dość odwagi, by zacząć marzyć o niemożliwym: o ucieczce z tego beznadziejnego miejsca i o ucieczce z ich beznadziejnego dotychczas życia. Wkrótce okaże się, że ucieczka jest niemożliwa, a ich życie nie może się zmienić. Autor ostro i trafnie opisuje „środowisko naturalne wszelkich perwersji z doskonałymi warunkami klimatycznymi”, bez epatowania ludzkim nieszczęściem. Kreśli wyraziste portrety ludzi złapanych w pułapkę beznadziei i stara się odpowiedzieć na pytanie, kto właściwie jest temu winny. Kto lub co sprawia, że ludzie trafiają w takie miejsca i co się potem z nimi dzieje. Siłę opowieści wzmacnia jej forma, łącząca prozę i dramat w jednorodną całość, oraz anarchizujący i bardzo celny język.

JULIE ZEH/ Bernhard Studlar

ur. 1974 roku w Bonn. Niemiecka pisarka. Studiowała prawo i filologię w Pasawie, Lipsku i w Krakowie. W 2000 r. odbyła staż w ONZ, pracowała w ambasadzie niemieckiej w Zagrzebiu. Jako wysłanniczka Biura Wysokiego Przedstawiciela Narodów Zjednoczonych nadzorowała wybory w Bośni i Hercegowinie. Laureatka nagrody w dziedzinie eseistyki Uniwersytetu Humboldta w Berlinie (1999) oraz Caroline Schlegel Preis (2000). Powieść *Adler und Engel* została wyróżniona w 2001 roku Deutscher Bücherpreis za debiut. Po polsku ukazały się: *Orły i Anioły* (W.A.B. 2004), *Cisza jest dźwiękiem: Podróż po Bośni* (Znak 2004) i *Instynkt Gry* (W.A.B. 2007).

***Instynkt gry* (3K, 4M)**

przekład: Sława Lisiecka
adaptacja: Bernhard Studlar
dramat

osoby: Ada – lat 14, uczennica; Alev El Qamar – lat 18, uczeń, zjeździł kawał świata; Smutek – przed 40., nauczyciel wuefu oraz niemieckiego, żonaty; Matka Ady – powtórnie zamężna wdowa w trakcie rozwodu; Olaf – lat 15, kolega Ady z klasy; Pan Höfling – nauczyciel historii, Pani Smutek – zwana „królową śnieżką”

Ada jest nowa w szkole. Uchodzi za outsiderkę sprawiającą kłopoty wychowawcze, zarazem wydaje się niezwykle uzdolniona. Jej umysł, który przetrwał całą literaturę światową, postrzega świat jako nudny i mdły. Ada poznaje Aleva, 18-letniego, atrakcyjnego i posiadającego nieodpartą siłę przyciągania nihilistę. Z intelektualnych dysput, w tym o teorii gier, rodzi się z inicjatywy Aleva plan gry z udziałem Ady, niczego nieświadomego nauczyciela wychowania fizycznego o nazwisku Smutek oraz niego samego. Ada uwodzi Smutka, a Alev fotografuje ich zbliżenie z ukrycia. Pokazują Smutkowi zdjęcia. Zamierzają poddać Smutka pseudopsychicznej analizie, będącej częścią eksperymentu. Wychodzi jednak inaczej, niż się spodziewali. Za eksperyment trzeba będzie zapłacić. Jeden z uczniów wyda ich dyrekcji szkoły. Podczas rozprawy sądowej tylko Ada wyjdzie obronną ręką, dzięki empatii.

AUTORZY JĘZYKA POLSKIEGO

JACEK GETNER

ur. w 1973r., od zawsze mieszka w Warszawie. Po ośmiu latach studiów prawniczych i siedmiu latach pracy jako copywriter w agencjach reklamowych zajął się pisaniem. Scenarzysta, autor komedii political fiction *Trzynasty minister* wydanej w 2004r. oraz dwóch zbiorów opowiadań: *Brzydka miłość* i *Sextelefon*. Zdobywca wielu nagród w konkursach literackich, dwa utwory dramatyczne zostały wydane w antologiach.

***Pożądanie w cieniu pokrywki* (2K, 1M)**

komedial

osoby: Dystyngowana, Swojska oraz Ten, który daje szczęście

Sztuka manipulacji w najlepszym wydaniu. Dystyngowana i Swojska, dwie kobiety z różnych środowisk, zostają zaproszone do teatru przez Tego, który daje szczęście. Na miejscu jednak dowiadują się, że chodzi o sprzedaż kompletu garnków, które podczas gotowania pochłaniają tłuszcz. W miarę jak licytacja nabiera rumieńców, kobiety coraz bardziej ulegają czarowi Tego, który daje szczęście i zaczynają walczyć o garnki jak lwice. Ostatecznie wygrywa Dystyngowana. Swojska nie rozpacza jednak zbyt długo, bo, jak się okazuje, miała w tym swój udział. A to jeszcze nie koniec niespodzianek... Autor w humorystyczny sposób pokazał sytuację znaną z życia, kiedy to było się „wkręcany” w zakup rzeczy, która miała rozwiązać wszystkie życiowe problemy. Tekst bawi i skłania do refleksji nad naturą manipulacji, która coraz lepiej czuje się na gruncie ludzkiej zachłanności. Inteligentna krytyka kapitalizmu. Sztuka była czytana na Forum Współczesnego Dramatu w Łodzi, w ramach czytań czterech najlepszych dramatów wyłonionych podczas V Ogólnopolskiego Konkursu Dramaturgicznego „Lustro, obraz, iluzja”.

MAREK KOCOT

ur. w 1971r. w Szczecinie. Aktor, reżyser teatralny, dramaturg. Absolwent PWST we Wrocławiu. Na scenie zadebiutował rolą Anioła w spektaklu *Romans Róży* w 1992r. w Teatrze Współczesnym we Wrocławiu. W latach 1995-1997 związany był z Teatrem Wybrzeże w Gdańsku, a od 2002r. z Teatrem Współczesnym we Wrocławiu. Od 2006r. prezenter pogody w TVP Wrocław. Autor sztuk: *Ogród rogaczy* i *Audiotele*.

***Ogród rogaczy* (1K, 5M)**

farsa kryminalna a'la dell arte

osoby: Mężczyzna – były pracownik Rogalski Management Family&Co, Stanisław Bałanda – policjant przed emeryturą, Ryszard Kamiński – młody policjant, Wiesław Rogalski – szef Rogalski Managemnet Family&Co, Żaneta Rogalska – jego żona, Dariusz Zygoń – kierownik Działu Kadr w firmie Rogalskiego

Mężczyzna budzi się w parku z przyczepionymi do głowy rogami. Myśli o Prezesie, który wywalił go z roboty i dzwoni do firmy. Pojawiają się dwaj policjanci, którzy poszukują „Zegarkowego Piotrusia”, którego ofiary wyglądają jak ugodzone rogami. Mężczyzna wraca. Wtedy w parku zjawia się Rogalski z rogami na głowie. To pokuta za zdradzającą go żonę. Zwierza się Mężczyźnie, że zwolnił z pracy jakiegoś nieszczęśnika. Mężczyzna nie wiedząc, że to o niego chodzi, współczuje Rogalskiemu. Tymczasem policjanci schowani w kubłach na śmieci czekają na mordercę, który zawsze wraca na miejsce zbrodni. Rogalski i jego były pracownik rozpoznają się. Oboje wzburzeni wybiegają z parku. Wtedy zjawia się żona Rogalskiego i jej kochanek Zygoń, którzy planują pozbycie się niewygodnego męża. Chowają się w kubłach, a na ławce zostawiają chusteczkę nasączoną chloroformem, w którą wyciera nos powracający Rogalski. W tym stanie znajduje go Mężczyzna, którego policjant bierze za mordercę. Rozpoczyna się pościg. Wszyscy ścigają wszystkich, do tego stopnia, że nawet policjanci nie rozpoznają siebie nawzajem. W końcu Mężczyzna obezwładnia Zygonia, który okazuje się „Zegarkowym Piotrusiem”, a sam ponownie zostaje przyjęty do pracy.

ARTUR PAŁYGA

ur. w 1971r. Absolwent polonistyki na UJ i studium nauczycielskiego ze specjalizacją wychowanie muzyczne. Pierwszą jego książką był zbiór reportaży z Białorusi pt. *Kołchoz imienia Adama Mickiewicza*. W 2006 r. dramat *Testament Teodora Sixta* wygrał konkurs i został wystawiony przez Teatr Polski w Bielsku-Białej. Teatr In Vitro w Lublinie wystawił *Nic co ludzkie nie jest mi obce* w Lublinie, a *Żyd* grany jest w Teatrze Polskim w Bielsku-Białej. W 2008r. dla Bałtyckiego Teatru Dramatycznego w Koszalinie napisał wspólnie z reżyserem Piotrem Ratajczakiem sztukę *Wodzirej. Koszalin Kulturkampf* inspirowaną „Wodzirejem” Feliksa Falka. W 2009r. dla Teatru Polskiego w Bydgoszczy napisał sztukę *Turyści*. W Teatrze Centralnym w Lublinie w 2009r. została wystawiona jego sztuka *Ojciec nasz* pt. *Ostatni taki Ojciec* w reż. Ł. Witta-Michałowskiego. Spektakl ten otrzymał nagrodę główną w XV Ogólnopolskim Konkursie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na wystawienie Polskiej Sztuki Współczesnej. W 2009r. napisał *Wszystkie rodzaje śmierci* wystawione w Teatrze Łąźnia Nowa w Nowej Hucie w reż. P. Passiniego. Spektakl ten otrzymał główną nagrodę na IV Festiwalu Polskich Sztuk Współczesnych R@port w Gdyni. W tym samym roku w Konkursie „Metamorfozy rzeczywistości” organizowanym przez Teatr Polski w Poznaniu otrzymał nagrodę dziennikarzy i publiczności za *Nieskończoną historię*. Również w tym roku podczas w Aneksu Festiwalu Prapremier w Bydgoszczy odbyła się prapremiera jego sztuki V(F) ICD-10. *Transformacje* w reż. P. Łysaka.

Wszystkie rodzaje śmierci (sztuka wieloobsadowa)

osoby: postaci w średnim wieku

Sztuka drogi, w poszukiwaniu sensu życia. Główny bohater Siddartha dokonuje w szpitalu przeszczepu serca. Bezpośrednie zetknięcie z granicą, która dzieli życie od śmierci, zmienia jego nastawienie do rzeczywistości. Jego przyjaciel Gowinda proponuje mu podróż do Indii, mekki różnych filozofii i systemów wartości, gdzie będą szukać duchowej równowagi uczestnicząc w kontemplacji, ascezie, afirmacji i medytacji. Spotkają Buddę, który staje się dla Gowindy przewodnikiem duchowym. Ale dla Siddarthy to nie koniec poszukiwań życiowego punktu oparcia. W ostatniej scenie spotyka Dziewczynę, która mówi mu, że jest w nim sprawcza siła, dzięki której może nadać formę swemu życiu. Sztuka nawiązuje do kultowej powieści H. Hessego *Siddartha*. Daje możliwość wielu interpretacji oraz przyjrzenia się coraz słabszej kondycji psychicznej człowieka zachodu.

Ojciec nasz (4K, 9M + role epizodyczne)

dramat

Osoby: Franio, Mamusia, Ojciec/Trup Ojca, Wujek Edward, Wujek Stefan, Ciotka Atalia, Lekarz Wojskowy, Pielęgniarka Wojskowa, Wojskowy I i II, Ksiądz, Wiadro z wodą, Schody, Akacja, Sąsiadki, Mariuszowa, Mariusz, Telewizor, Żołnierz, Dziadek

Ojciec nasz jest pretekstem do zastanowienia się nad istotą ojcostwa i przyjrzenie krytycznie roli patriarchy. Główny bohater Franio przywołuje w swoich wspomnieniach postać Ojca, tzw. głowy rodziny, budzącej przede wszystkim lęk. Sztuka ma budowę kłamrąwą. Rozpoczyna ją i kończy pogrzeb Ojca, a wypełniają wspomnienia Frania, które przesuwają się w postaci kolejnych opatrzonej tytułami obrazów z życia przeciętnej rodziny, w której wszystko toczyło się wokół i pod dyktando Ojca. Ojciec wszystkim kojarzył się z lękiem. Jedynie Franio potrafił przedrzeć się przez to uczucie i zobaczyć w swoim rodzicu nie tylko surowego nadzorcę rodziny, ale też i człowieka, któremu towarzyszy obawa, czy podoła powierzonej mu roli patriarchy rodu. Sztuka prowokuje do zastanowienia się nad ikoną ojca.

AUTORZY JĘZYKA ROSYJSKIEGO

BORYS AKUNIN

właśc. Grigorij Czchartiszwili, ur. w 1956 r. w Tbilisi. Pisarz, eseista, tłumacz z japońskiego, autor kryminałów rozgrywających się w carskiej Rosji. Od 1958 mieszka w Moskwie. Debiutował w 1998 r. powieścią *Azazel*. Uznany rosyjskim pisarzem roku 2000.

***Azazel* (7K, 37M)**

przekład: Zbigniew Landowski

kryminał

obsadę bez trudu można zmniejszyć, ponieważ wiele jest ról epizodycznych

Autorska adaptacja sceniczna powieści detektywistycznej pod tym samym tytułem. Rzecz dzieje się w carskiej Rosji, w 1876 roku w Moskwie. Pewnego dnia w parku student odbiera sobie życie. Śledztwo w tej sprawie prowadzi m.in. Młody ambitny policjant, Erast Fandorin. Dzięki niemu pozornie błahe śledztwo bierze nieoczekiwany obrót, a obiecujący adept wpada na trop międzynarodowego spisku. Nie przypuszcza, jak wysoką cenę przyjdzie mu zapłacić za ujawnienie tajemnicy... W tej wartkiej, pełnej napięcia i zaskakujących zwrotów akcji sztuce nikt nie jest tym, kim się wydaje, a każde zdarzenie ma drugie dno. Autor nadał opowieści adekwatną formę teatralną. Malowane staroświeckie kurtyny podkreślają kolejne miejsca akcji, literacki dialog stylizowany jest na dziewiętnastowieczny język, a doskonale wysmakowana całość daje możliwość fantastycznej teatralnej zabawy. *Azazel* to pierwsza powieść Akunina o Eraście Fandorinie. W 2003 r. nominowana do nagrody Złoty Sztylet przyznawanej przez brytyjskie Stowarzyszenie Pisarzy Literatury Kryminalnej. Sztuka miała prapremierę w 2002 r. w RAMT w Moskwie i do dzisiaj pozostaje w repertuarze.

***Yin i Yang* (3K, 9M)**

przekład: Zbigniew Landowski

komedya kryminalna

osoby: Erast Pietrowicz Fandorin – urzędnik do specjalnych poleceń, Masa – kamerdyner Fandorina, Jan Borecki – niedouczony student, Inga Borecka – jego kuzynka, Kazimierz Borecki – ojciec Jana, Stanisław Borecki – ojciec Ingi, Lidia Borecka – matka Ingi, Robert Dickson – lekarz domowy, Stiepan Sljunkow – notariusz, Faddiej – kamerdyner zmarłego, Arkasa – lokaj, Głasza – pokojówka, czarny (lub/i) biały królik

Yin i Yang to teatralny eksperyment. Jedna fabuła została przedstawiona w dwóch wariantach (Białym i Czarnym), zewnętrznie do siebie podobnych, ale w istocie zupełnie różnych, z innym zakończeniem. Można je wystawiać łącznie lub na przemian, ewentualnie na dwóch różnych scenach/ w teatrach w jednym mieście. Akcja kryminału rozgrywa się w XIX wieku w Rosji w dworku zmarłego Boreckiego. Zgromadzona w nim rodzina w napięciu oczekuje na odczytanie testamentu. Ogromny spadek po milionerze i kolekcjonerze-orientaliście składa się z dwóch części. Która z nich jest cenniejsza i kto stanie się ich ostatecznym właścicielem? Zagadka jest skomplikowana, tym bardziej, że w niezwyklej okolicznościach pada kolejno kilka trupów. Znajomy zmarłego Erast Fandorin wraz ze swoim wiernym sługą zaczyna prowadzić śledztwo. Akcja rozwija się w sposób charakterystyczny dla kryminałów Agathy Christie. Dużo humoru – słownego i sytuacyjnego, wspaniale oddany klimat epoki fin de siècle i zaskakujący za każdym razem finał. Sztuka miała swoją prapremierę w Moskwie w Teatrze RAMT w 2005 roku i jest do dzisiaj grana przy pełnej widowni!

OLEG BOGAJEW

ur. w 1970 r. w Jekaterynburgu autor groteskowych, fantasmagorycznych dramatów cieszących się dużą popularnością u widzów, choć przez recenzentów przyjmowanych bez entuzjazmu. Jednym z ich centralnych tematów jest samotność ludzi starych.

***Akcesorium erotyczne* (3K, 5M)**

przekład: Zbigniew Landowski

komedya

Groteskowa sztuka o potrzebie miłości, która czasem przybiera rozpaczliwe formy. Główna bohaterka, Wiera Pawłowna, to stereotyp zamożnej bizneswoman. Otrzymuje w prezencie gumowego mężczyznę,

do nadmuchiwania, który ożywa i zakochuje się w niej. Nazywa się Książę i jest romantycznym i czułym ideałem mężczyzny. W międzyczasie w życiu Wiery pojawiają się inni mężczyźni, żaden z nich nie jest jednak tak idealny jak Książę. Bohaterowie biorą ślub. Gośćmi weselnymi są znani piosenkarze: Julio Iglesias, Frank Sinatra, Elvis Presley oraz manekiny z ekskluzywnych witryn sklepowych. W ostatniej scenie Wierę odwiedza jej terapeuta. Nie może się nadziwić jej nagłej poprawie zdrowia. Wiera tłumaczy, że to za sprawą męża. Przynosi Księcia, ale ten znowu jest tylko nadmuchiwaną lalką. Zabawna, balansująca na granicy absurdu komedia bez happy endu o samotności i niezaspokojonej potrzebie miłości. Refleksja nad współczesną kulturą masową coraz bardziej zmaterializowaną i bezduszną.

Dawn – Way

przekład: Zbigniew Landowski

dramat absurdu

osoby: kobiety i mężczyźni w różnym wieku, role mogą być grane podwójnie

Sztuka w ciekawy sposób pokazuje znieczulicę społeczną, która przenosi się z człowieka na człowieka jak zaraza. *Dawn – way* składa się z szesnastu scen. W każdej z nich dochodzi do wypadku samochodowego, wskutek którego potrącony zostaje zawsze ten sam człowiek. Nikt z podróżnych, chociaż mężczyźna daje oznaki życia, nie odczuwa potrzeby zajęcia się poszkodowanym, który okazuje się... Aniołem. Na końcu, jak można się spodziewać, zjawiają się Diabeł i Bóg toczący swój odwieczny spór o człowieka. Bóg w przeciwieństwie do Diabła wierzy, że wśród ludzi znajdzie się chociaż jeden uczciwy człowiek, i chce dalej kontynuować eksperyment. Wszyscy „znieczuleni” na ludzką krzywdę przejezdni spieszą do swoich spraw, nie wiedząc, że za zakrętem znajduje się przepaść, przed którą nie ma ucieczki. *Dawn – Way* to smutny obraz społeczeństwa, dla którego asekuracja stała się zasadniczym sposobem przetrwania.

ALEKSANDER OSTROWSKI

ur. w 1823r. w Moskwie, zm. w 1886r. w Szczelykowie. Rosyjski pisarz dramatyczny, twórca rosyjskiej komedii rodzajowej, dyrektor teatru cesarskiego w Moskwie. Jest autorem m.in. takich sztuk, jak: *Biedna narzeczona*, *Ciężkie dni*, *Las*, *Późna miłość*, *Gorące serca*, *Ubóstwo nie grzech*. Zbiorowe wydanie wszystkich dzieł autora ukazało się w 1910r. i obejmowało 10. tomów.

Nasz człowiek (5K, 6M + role epizodyczne)

przekład: Tadeusz Nyczek

komedie

osoby: Jegor Głumow – młody człowiek; Głafira Głumowa – jego matka; Mamajew – zamożny daleki krewny Głumowa; Mamajewa – jego żona; Kruticki – starszy, wyniosły jegomość; Gorodulin – młody, poważny człowiek; Zofia Turusina – bogata wdowa, wielka dama; Maszeńka – jej siostrzenica; Jegor Kurczajew – huzar; Gołutwin – człowiek bez zajęcia; Maniefa – wróżbiarka + role epizodyczne

Przewrotna komedia o tym, że bycie uczciwym i porządnym człowiekiem nie przynosi dobrych efektów. Głumow, ceniony w pewnych kręgach za talent do pisania anonimowych paszkwili na znane osobistości, wpada na genialny plan dostania się w tzw. elitarnie kręgi Moskwy. Odnajduje dalekiego krewnego Mamajewa, przed którym udaje głupiego młodzieńca spragnionego jego mądrych rad. Głumow zaczyna spełniać oczekiwania wszystkich schlebając ludzkim wadom i słabościom. Niestety zeszyt, w którym szczegółowo opisuje wszystkie swoje poczynania, wpada w niepowołane ręce i zostaje ujawniony na przyjęciu zaręczynowym Głumowa z bogatą panną. To, co miało stać się jego towarzyską kłęską, staje się początkiem jego sukcesu... *Nasz człowiek* to bardzo aktualny obraz stosunków społecznych. Komedia swą tematyką przypomina *Rewizora* N. Gogola, gdzie główny bohater także demaskuje tzw. lepsze towarzystwo.

NADIEŻDA MICHAJŁOWNA PTUSZKINA

Współczesna rosyjska dramaturg, reżyser teatralny i filmowy, scenarzystka. Urodzona w Leningradzie, tam ukończyła Państwowy Instytut Teatralny, a w 1977 została absolwentką wydziału reżyserii teatralnej renomowanego Studium przy moskiewskim MchAT. Autorka ponad 60 sztuk, kilkunastu zrealizowanych scenariuszy filmowych i kilku – wyreżyserowanych przez siebie – pełnometrażowych filmów. Obecnie Ptuszkina jest najbardziej „kasową” rosyjską autorką sceniczną – jej utwory wystawia kilkadziesiąt scen równocześnie – w Rosji, na Ukrainie, w Japonii, Wielkiej Brytanii etc. Tworzy postacie zagubione w świecie, często samotne, które decydują się jednak wziąć los w swoje ręce. Mistrzynie komedii romantycznych.

Płace z góry (3K, 1M)

przekład: Zbigniew Landowski
komedia

W trakcie gwałtownych negocjacji między Lipą i Poliną Michaił przyznaje, że wybiera swoją kochankę, młodą aktorkę Natjuszę, która jest z nim w ciąży. Natjusza poddaje w wątpliwość ojcostwo Michaiła i odchodzi do zarządcy banku. Zdradzony Michaił może oddać duszę i ciało Szatanowi, czyli Lipie. Kontrakt (milion dolarów za każdy wspólnie przeżyty rok) jest gotowy do podpisania. Michaił chwytą za długopis i zastyga, gdyż... rozlega się znaczący grzmot, gdy próbuje podpisać cyrograf. Polina ucieka się do święconej wody i próbuje obronić Michaiła. Lipa kapituluje i wyznaje prawdę, że w ciągu wspólnie spędzonej nocy do niczego nie doszło. Michaił był zbyt pijany, by cokolwiek pamiętać, uwierzył "uwodzicielce" na słowo. Lipa rezygnuje z Michaiła. Wówczas zjawia się Natjusza. Rozmyśliła się, bo jednak bardziej kocha Michaiła niż ordynarnego bankowca, który nagrywał seks z nią na wideo. Piekiło zaczyna się od nowa...

KONSTANTIN SZCZEŁKOW

Józef/mail.ru, Adolf?hotmail.com (2K, 2M + role epizodyczne)

tłumaczy: Karolina Niewiadomska
dramat komediowy

osoby: Adolf i Józef – w I akcie ok. 20/30, w II akcie – ok. 30 lat starsi; Ewa Braun – w młodości; Klara – matka Hitlera, ok. 30/40 lat; dwie młode prostytutki

Co by było, gdyby na początku XX wieku istniał internet? W 1908r. 30-letni Józef poznaje na czacie 18-letniego Adolfa. Po rocznej znajomości w sieci Józef porzuca seminarium duchowne i przyjeżdża na zaproszenie kolegi do Austro-Węgier, gdzie znajduje posadę barmana. Malujący obrazy Adolf nie dostaje się do Akademii Sztuk Pięknych, winą za to obarcza swojego ojca pochodzenia żydowskiego i wszystkich „odmieńców”. Józef zakochuje się w mamie Adolfa, zaś sam Adolf uświadamia sobie, że jego fascynacja Józefem przekroczyła granice męskiej przyjaźni. Józef i Klara chcą się pobrać, Adolf znajduje pocieszenie w ramionach Ewy Braun. Plany małżeńskie krzyżuje samobójstwo Klary, która odkrywa tajemnicę niedosłęgo męża. Józef wraca do Rosji. W 1941 roku niemiecka armia jest już pod Moskwą. Stalin i Hitler podczas nocnego spotkania zawierają pakt. Wspominają dawne czasy i decydują o przyszłych losach świata. Hitler przyprowadza ze sobą jeńca – Jakowa, syna Stalina, którego ten bez skrupułów zabija unikając długu wdzięczności w politycznej grze. Scena ta obnaża prawdę o tych z pozoru sympatycznych bohaterach, których brutalność zagraża porządkowi świata. Nigdy nie wiadomo, czy podobna historia nie zdarzy się tu i teraz.

Zadnica (Goły tyłek) IV litery, które uratują świat (3K, 6M)

tłumaczy: Karolina Niewiadomska

osoby: politycy z prezydentem na czele – w dojrzałym wieku; młody striptiser, żona prezydenta – ok. 50 lat; gwiazda TV – celebrytka, młoda prostytutka

Zmęczony życiem prezydent konserwatysta postanawia ponownie wziąć udział w wyborach prezydenckich. W jego staraniach wspiera go żona. Tuż przed wyborami terroryści atakują elektrownię atomową, biorą zakładników i żądają, żeby prezydent pokazał w telewizji na żywo goły tyłek. Prezydent zastanawia się, jak uratować zakładników i kraj, a jednocześnie podnieść swoje notowania w przedwyborczych sondażach. Rozpędzona spirala zdarzeń eskaluje... Żona pomaga wybrać odpowiednią bieliznę, pojawiają się eksperci od profesjonalnego neglizżu. Z pomocą spieszy też prezenterka telewizyjna, członek jury konkursu męskiej urody, która stwierdza, że konieczna jest charakterystyka: solarium, fluid w kremie i depilacja pośladków. W finale prezydent daje się sfilmować w majtkach i zmyśla historię, która daje mu pretekst do pokazania tyłka. Rankingi popularności rosną. Niestety terroryści wysuwają kolejne żądanie: para prezydencka ma uprawiać seks na żywo w telewizji. Ostra satyra na wariactwo współczesnego świata demokracji, w którym rządzą terroryści i wszystko jest na sprzedaż. Humor sytuacyjny, dynamiczna akcja i wyraziste charaktery to atuty komedii, szczególnie przed wyborami warto skorzystać z jej niewybrednego humoru jako przestrogi oczywiście.

AUTORZY SKANDYNAWSCY

MATTIAS ANDERSSON

ur. w 1969r. na przedmieściach Göteborga w Szwecji. Aktor, autor sztuk teatralnych i reżyser. Pisze o problemach młodzieży z przedmieść, o jej skazaniu na społeczny niebyt. Bardzo popularny wśród młodej widowni, stopniowo zdobywa profesjonalne sceny sztokholmskie i uznanie krytyków jako twórca kultowy. Napisał m.in.: *Za oknem szumi morze* (*Och utanför ligger havet*, 1993), *Johannespassionen* (*Pasja św. Jana*, 1994), *Piętro XII* (1995) – w ofercie aditu, *K + M + R + L* (1998), *Löparen* (*Biegacz*, 2000) – w ofercie aditu, *Den osynlige mannens aterkomst* (*Powrót niewidzialnego człowieka*, 2000).

Za oknem szumi morze (3K, 1M + 1 rola epizodyczna)

przekład: Halina Thylwe

osoby: Aleksander – 20 lat. Ravena i Magdalena – ok. 20 lat, Matka

Sztuka o świadomym wyborze ucieczki w świat marzeń. Aleksander pracuje w szpitalu jako salowy, jest marzycielem i samotnikiem. Za namową matki nawiązuje korespondencyjną znajomość z dziewczyną. Ta wirtualna rzeczywistość wypełnia pustkę w jego życiu. W końcu dochodzi do spotkania z korespondencyjną pięknoscią. Zjawia się Ravena, brzydka grubaska, ale za to o dużej wrażliwości i potrzebie kontaktu z drugim człowiekiem. Ravena, zdając sobie sprawę z wagi urody, wysłała Aleksandrowi zdjęcie swojej ślicznej przyjaciółki, Magdaleny. Aleksander i jego matka nie kryją zawodu. Nagle zjawia się Magdalena. Aleksander jest zachwycony piękną, ale głupią dziewczyną. Pijana Ravena wygarnia Aleksandrowi, co o nim myśli, Aleksander ją policzkuje. Dziewczyny wychodzą. Zjawia się matka, żeby skontrolować sytuację, i wtedy syn, tłukąc jej ulubiony wazon, pozwala sobie na pierwszy przejaw buntu, by już po chwili pisać kolejny list do wymarzonej Raveny, czyli na powrót zapaść w swój bezpieczny letarg.

Biegacz

Tłumaczyła Jolanta Szutkiewicz

dramat

Osoby: (15-letnie)BIEGACZ – trenuje średnie dystanse, CAROLA rzut kulą, JENNY thai-boxing, TAMMY nie trenuje, często się śmieje, SAMMY – nie trenuje, lecz narkotyzuje się, MATKA CAROLI, trener w pchnięciu kulą, lat 40.

Autor przedstawia wstrząsający obraz z życia nastolatków z tzw. blokowisk, wywodzących się ze zdegenerowanego środowiska rodzin rozbitych; sfrustrowane matki samotnie wychowujące dzieci (od czasu do czasu zjawia się jakiś nieudacznik); alkohol i awantury są na porządku dziennym. Głęboka przepaść międzypokoleniowa: brak dobrego kontaktu młodzieży z rodzicami, którzy przynoszą im wstyd. Brak więzi rodzinnych, miłości i zrozumienia, osamotnienie, izolacja prowadzą w ślepą uliczkę. Domem staje się ulica, w czasie wolnym od zajęć szkolnych nie mają gdzie się podziać... Grupę tę cechuje zawiść, zazdrość, złośliwość, czego efektem wzajemne szykany do granic wytrzymałości psychicznej: *Kiedyś związano cię i wszyscy pluli na ciebie i oblewali mlekiem!* - mówi jeden z bohaterów do BIEGACZA, który poniżany, sparaliżowany strachem, nie potrafi się obronić, służalczo wykonując rozkazy kolegów, co kończy się niemal tragicznie. Poniżenie BIEGACZA powoduje jego kompleks niższości. Ostatnia scena sztuki, w której między CAROLĄ a BIEGACZEM zaczyna iskrzyć uczucie, daje pewną nadzieję na zmianę w życiu tych dwojga... Ale może to tylko chwilowe, *a jutro będzie jak zwykle...* - jak mówią oni sami? Bez wiary, z braku wiary, ze zwątpienia.

Język grupy cechuje ubogi zasób słów, nieumiejętność wyrażenia myśli, operowanie kalkami językowymi, które powtarzane są bezmyślnie... i co nad wyraz zaskakujące - bogactwo wulgaryzmów, wyrażające nienawiść do drugiego człowieka! Bohater tej sztuki to Homo Fugiens, człowiek uciekający w świat pozarealny, gdzie istnieje wyimaginowane piękno, człowiek uciekający w świat narkotyków, tabletek i alkoholu.

MAGNUS DAHLSTRÖM

ur. w 1963 roku. Szwedzki dramaturg. W swoich utworach porusza problemy zła i przemocy, nie zajmując przy tym żadnej oceniającej postawy.

Palnik (2M)

przekład: Halina Thylwe

dramat

osoby: Ove i Jonny – ok. 30-35 lat

Sztuka demonstruje psychologiczny męski pojedynek. Obaj są pracownikami fizycznymi, po pracy spotykają się w szatni. Ove - milczący, urwał się z pracy, żeby wcześniej pojechać do żony i dzieci. Jonny chce go sprowokować. Mówi mu, że jego dzieci nie są jego. Zakłada się, że w ciągu pięciu minut sprowokuje go do rozmowy. Ove cały czas milczy. W końcu Jonny trafia w czuły punkt. Mówi, że Ove wychodząc z hali nie wyłączył palnika gazowego. Ove reaguje gwałtownie, przecież to Jonny ostatni opuścił halę. Między mężczyznami dochodzi do ostrej wymiany zdań. Żaden z nich nie chce się złamać i pójść wyłączyć palnik. Palnik staje się pretekstem męskiej rozgrywki i próby sił. Tekst daje wiele możliwości interpretacji, co powoduje tego typu zachowanie.

JONAS GARDELL

ur. 1963 wybitny szwedzki pisarz i "showman". Autor popularnych i cenionych przez krytykę powieści. Jest twórcą autorskiego programu muzyczno-kabaretowego, z którym objeżdża Szwecję. Występuje też w restauracjach: śpiewa i opowiada wice "do kotleta". Jego książki często traktują o homoseksualizmie i kryzysie wiary. Przez jednych uznawany za deprawatora, a przez innych za autorytet. Szokowanie to dla niego najpełniejszy sposób wyrazu. Swoje powieści podpisuje jako UFO, co ilustruje jego postawę i sposób rozumienia świata. Bez oporu porusza tzw. trudne tematy. Debiutował w 1985 r. powieścią *Passionsspelet*. Książka *Dojrzewanie błazna* to klucz do zrozumienia jego biografii i twórczości.

Cheek to Cheek (7K, 2M + role epizodyczne)

przekład: Halina Thylwe

komediodramat

osoby: Margareta – w starszym wieku; Ragnar – w starszym wieku; Erika – przyjaciółka Margaret, w średnim wieku; Angela – w starszym wieku; Håkan – reżyser, w średnim wieku; Eva, Lisa i Gunnel – w średnim wieku; Pastor (jest kobietą); Pierwsza i Druga Dziewczyna – ok. 23-letnie

Sztuka zderza ze sobą dwa skrajnie różne światy: zakładu pogrzebowego i showbiznesu. Margareta, pracownica zakładu pogrzebowego, zamieszcza w gazecie ogłoszenie matrymonialne, podobnie czyni gwiazda showbiznesu, Ragnar. Margareta pragnie miłości, Ragnar żyje resztkami dawnej sławy i marzy o śmierci, która nadałaby jego życiu wymiar legendy. Za przywiązanie i miłość Margarety Ragnar odpłaca jej poniżeniem i niechęcią. Mężczyzna szczerze informuje ją, że nie może liczyć na jego wzajemność i daje do zrozumienia, że jest dla niego za stara. Kobieta godzi się na takie traktowanie chwytając każdą chwilę szczęścia. Ragnar popełnia samobójstwo. W chwili jego śmierci jest przy nim tylko Margareta. Poruszająca sztuka o potrzebie miłości i marzeniach, które nadają jedyny sens ludzkiemu życiu. Brutalna, a zarazem ciepła i dowcipna sztuka, znakomity materiał aktorski na spektakl o dużej sile emocji.

MARGARETA GARPE

ur. w 1940 roku. Szwedzka dramatopisarka. Przez wiele lat związana ze sztokholmskim teatrem Unga Klara. Autorka (wspólnie z Suzanne Osten) jednej z przełomowych sztuk feministycznych *Jezu, dziewczyno, wolność jest blisko*. W Polsce znana ze sztuk: *Dla Julii* i *Wszystkie dni, wszystkie noce*.

Test (1K, 1M)

przekład: Halina Thylwe

dramat obyczajowy

osoby: Rebecca – 40 lat, Hannes – przeszło 40 lat

Bohaterami jednoaktówki są: 40-letnia Rebecca i niewiele od niej starszy Hannes. Okazuje się, że Rebecca jest w ciąży. Oboje podejmują decyzję o zrobieniu badań prenatalnych. Kobieta predestynuje do tego wiek. Czekać w gabinecie lekarskim na wizytę rozmawiają o swoich obawach, nadziejach i o swoim związku. Jeśli okaże się, że z dzieckiem jest coś nie tak... to co dalej z tym zrobić? Bohaterowie naszkicowani zostali z psychologiczną wnikliwością i ciepłem. Intymny dramat o bliskości i jej zagrożeniach wynikających nie tylko z dojrzałego wieku kobiety.

ANN JÄDERLUND

ur. w 1955r. w Sztokholmie. Ukończyła studia na Uniwersytecie Sztokholmskim, gdzie studiowała m.in. filologię szwedzką i francuską. Zadebiutowała w 1985r. tomikiem wierszy *Vimpelstaden* („Miasto proporczyków”). Od połowy lat 90. autorka interesuje się również dramatem. Sztuka *Salome* grana była w

Królewskim Teatrze Dramatycznym w Sztokholmie. Napisała także libretto do opery *Amor och Euridike* („Amor i Eurydyka”).

Salome (2K, 4M)

przekład: Halina Thylwe

dramat

osoby: Salome, Morino, Sapiro, Brutto, Matka, Herod (w wieku 30-50)

Poetycka sztuka pełna krwawej i mrocznej zmysłowości. Jej bohaterką jest Salome tworząca własną rzeczywistość, w której jej samej coraz trudniej jest się odnaleźć. Salome obdarzona jest niebywałym kobiecym urokiem, który z premedytacją używa wobec mężczyzn. Dla każdego mężczyzny Salome przeistacza się w inną kobietę, intuicyjnie dostosowuje się do wymarzonego przez mężczyznę ideału kobiecości, jednocześnie pozostając chłodnym obserwatorem samej siebie i panując emocjonalnie nad swoją ofiarą. Salome naznaczona jest piętnem śmierci, dlatego wbrew jej woli, ale za jej przyczyną kontakt z nią oprócz miłości musi przynieść śmierć. Precyzyjny ascetyczny język, oszczędny dialog budują nastrój tajemnicy i niepokoju.

PÄR FABIAN LAGERKVIST

ur. 25 maja 1891, zm. 11 lipca 1974. Prozaik, poeta, dramaturg, eseista i krytyk szwedzki. W latach 1910-12 studiował na Uniwersytecie w Uppsali przedmioty związane ze sztuką i literaturą. W latach 20. ukazał się jeden z najważniejszych jego utworów *Gość w rzeczywistości*. W 1940 został członkiem Akademii Szwedzkiej, a w 1941 otrzymał doktorat honoris causa w Göteborgu. W 1951 otrzymał Nagrodę Nobla w dziedzinie literatury: *za artystyczną świeżość i prawdziwą niezależność myśli, przy pomocy których usiłował w swojej poezji znaleźć odpowiedzi na odwieczne stojące przed ludzkością pytania*. André Gide okrzyknął jego powieść *Barabasz* arcydziełem. Na jej podstawie powstał film w reżyserii Richarda Fleishera z Anthonyem Quinnem. Lagerkvist pisał sztuki wzorowane na późnych sztukach Strindberga.

Człowiek, któremu dane było przeżyć swoje życie raz jeszcze

przekład: Jolanta Szutkiewicz

dramat (1K + 2M)

Dramat, w przeważającej części utrzymany w konwencji realistycznej, przedstawia obrazy z codziennego życia rodziny szewca Daniela. Idylla rodzinna, którą tworzy pełna miłości żona Anna, zostaje zburzona przez Daniela, który przez brak zrozumienia dla najmłodszego syna Elofa, doprowadza do jego tragicznej śmierci. Tym samym niszczy rodzinne szczęście. Zrozpaczony modli się, żeby przeżyć swoje życie raz jeszcze i nie powtórzyć tego samego błędu. Jego modły zostają wysłuchane i Daniel otrzymuje drugą szansę. W konsekwencji jednak pojmuje, że próba radykalnej zmiany życia i idea odrodzenia nie są możliwe do zrealizowania. W nierealistycznych scenach sztuki, kiedy to zło tkwiące w Danielu bierze nad nim górę, zjawia się postać Włężnia, jego sobowtóra, symbol wyrzutów sumienia. Ponadczasowa uniwersalna sztuka pokazuje gamę ludzkich uczuć, jasne i ciemne strony ludzkiego wnętrza i zło, które na różnych etapach życia i pod wpływem przeżyć potrafi przejąć kontrolę nad czynami człowieka.

Kamień filozoficzny

przekład: Jolanta Szutkiewicz

dramat (2M + 1K)

To dzieło mojej starości, za którym stoją wieloletnie przemyślenia – tak o tej sztuce pisał autor do swego wydawcy. Akcja dramatu toczy się w średniowieczu. Jej głównymi bohaterami są alchemik i rabin. Dotyka ona problemu odpowiedzialności człowieka za życie swoje i innych. Człowiek bardzo często pochłonięty swoją pracą czy powołaniem traci kontakt z najbliższymi, nieświadomie stając się narzędziem destrukcyjnej siły zła. Sztuka poprzez dialogi i podjęty temat trzyma odbiorcę w intelektualno – emocjonalnym napięciu. Ze względu na poruszaną ponadczasową i uniwersalną problematykę dobra, zła i odpowiedzialności często nazywa się ją dramatem faustycznym. Dodatkowym plusem sztuki jest możliwość stworzenia oryginalnej scenografii średniowiecznych uliczek, dworu księcia czy laboratorium alchemika.

Barabasz

przekład: Jolanta Szutkiewicz

dramat (2M+1K)

Barabasz to ostatni dramat pióra Lagerkvista. Mówi o szczególnej relacji między Jezusem Chrystusem a Barabaszem. Zbawiciel umarł za Barabasza, ponieważ głosił w swoich naukach, że umrze za grzeszników. Barabasz nie potrafi pojąć tego, co się stało, chociaż to podstawowe przykazanie miłości. Niezwykłość tego faktu coraz bardziej zaczyna go fascynować. Ukryty przy grobie Chrystusa pragnie zobaczyć moment zmartwychwstania, który jednak przeoczy, tymczasem kobieta, z którą był kiedyś związany, widzi je. Barabasz szukając kontaktu z wyznawcami Chrystusa pragnie uwierzyć, że ten niezwykły Człowiek był Bogiem. Dramat Barabasza to dramat braku łaski wiary wbrew logice rozumu. Sztuka kryje w sobie wiele możliwości inscenizacyjnych i interpretacyjnych. Wystawiona w Teatrze im. Witkacego w Zakopanem w reż. Andrzeja Dziuka i nagrodzona Grand Prix na Festiwalu Literatury Dawnej w 2008r.

KRISTINA LUGN

ur. w 1948 w Sztokholmie. Studiowała literaturoznawstwo, estetykę i pedagogikę. Debiutowała w 1972r. tomikiem poezji *om jag inte* („gdybym nie”), który spotkał się z entuzjastycznymi ocenami krytyki. Jest felietonistką, recenzentką i autorką dramatów. Jej sztuki wystawiane były w Królewskim Teatrze Dramatycznym w Szwecji. Od 1997r. Kristina Lugn jest kierownikiem artystycznym teatru Brunnsgratan Frya. Jako jedna z nielicznych współczesnych poetek doczekała się dwóch wydań zbiorowych swoich utworów. W najnowszym – *Samlat Lugn* („Spokój zebrany”, 1998) – znalazły się jej sztuki teatralne.

***Orientacja nocą* (2K)**

przekład: Halina Thylwe

dramat

osoby: Vera, Bricken

Sztuka łączy w sobie intensywność myśli z intensywnością przeżywania przez dwie kobiety uczuć i życia. Vera i Bricken prowadzą ze sobą pasjonujący dialog. Chwilami odnosi się wrażenie, że są przyjaciółkami, momentami zaś, że są sobie zupełnie obce i dopiero przed chwilą poznały się. Ich wzajemne relacje wprowadzają niepokój. Kobiety rozmawiają o samotności, przyjaźni, zachowaniu odrębności, o mężczyznach i dzieciach. Do końca nie wiemy, w jakim wymiarze rzeczywistości znajdują się bohaterki. Liczne niepewności, zmieniane tematy rozmów idealnie ilustrują złożoną i chaotyczną naturę kobiety, która ma wpływ na otaczającą ją przestrzeń.

LARS NORÉN

ur. w 1944r. w Sztokholmie. Szwedzki dramaturg, nowelista i poeta. Pierwszą sztukę teatralną napisał w wieku 19 lat. W 1963r. opublikował pierwszy zbiór poezji *Bzy, Śnieg*. Jego sztuki najczęściej dotyczą ludzi z nizin społecznej i ich stosunków rodzinnych. Uznawany za kontynuatora realizmu w stylu podobnym do H. Ibsena i A. Strindberga.

***Jesień i zima* (3K, 1M)**

przekład: Halina Thylwe

dramat

osoby: Margareta – po 30.; Ewa – ok. 40.; Ann i Henryk – ok. 60.

Rodzice i ich dwie dorosłe córki dokonują wnikliwej analizy swojego życia i wzajemnych relacji. Do rodzinnej tradycji należą cotygodniowe spotkania u Ann i Henryka. Obraz „szczęśliwej” rodziny zakłóca buntownicza Margareta, która zarzuca matce uleganie mieszczańskim wzorcom. Napięcie między bohaterami rośnie. Każdy ma swoje racje, każdy czuje się skrzywdzony przez pozostałych członków rodziny. Wszyscy mówią, ale nikt tak naprawdę nikogo nie słucha. Ich wzajemne oskarżenia stają się częścią rodzinnego cotygodniowego rytuału, bez którego nikt z czwórki bohaterów nie potrafi już żyć. Psychologiczna sztuka, której atutami są dialogi, ciekawie skonstruowane postaci i nastrój.

***Cud – Nie* (4M)**

przekład: Halina Thylwe

dramat

osoby: Kol, Keer, Luca, Duric

Sztuka przypomina *Czekając na Godota* Samuela Becketta. Jej akcja toczy się w miejscu, *które jest ciszą po krzyku*. Z tej ciszy wyłania się coś, co nie jest do końca zidentyfikowane ani nazwane. Bohaterowie gubią się w domysłach rozbijając się o wysuwane na przemian pytania i odpowiedzi. Nie istnieje żadna obiektywna prawda ani żaden sprawdzony fakt. Bohaterowie zapominają i myślą fakty z własnych

życiorysów. Kim jestem? Gdzie jestem? W sztuce pojawiają się pytania dotyczące sensu istnienia ludzkości. Samookreślenie się bohaterów stanowi zagadkę dla nich samych jak i dla widzów.

Czas jest naszym domem (3K, 9M)

przekład: Halina Thylwe

dramat

osoby: Anna, Harald, Jakub, Muller, Prick, Nils, Julia, Eryk, Greta, Tomasz, Mężczyzna w fezie

Nostalgiczna i pełna emocji sztuka, w której bohaterowie budują świat ze skrawków wspomnień, dawnych zdarzeń, zatartych w pamięci obrazów. niespełnione marzenia, przegapione okazje, oszukane złudzenia, niezrealizowane uczucia to jedne z wielu dylematów dręczących bohaterów sztuki, którzy tak bardzo pragną bliskości drugiego człowieka. Dominuje nastrój charakterystyczny dla dramatów Czehowa.

Miłość – to takie proste (2K, 2M)

przekład: Halina Thylwe

dramat

osoby: Alma – 47 lat (aktorka), Robert (mąż Almy), Hedda – 43 lata (aktorka, przyjaciółka Almy), Jonas – mąż Heddy (psychiatra i psycholog)

Sztuka nawiązuje do głośnego utworu Edwarda Albeego *Kto się boi Wirginii Woolf?*. Towarzyskie spotkanie dwóch par małżeńskich zmienia się w ekshibicjonistyczny wieczór wiwisekcji małżeńskich tajemnic. Żaden z bohaterów nie jest szczęśliwy w swoim związku. Alma skrycie cierpi z powodu braku dziecka, upokarza męża, którego uważa za złego aktora. Robert, jej mąż, jest o Almę chorobliwie zazdrosny. Hedda czuje się niespełnioną aktorką, mąż jej nie kocha i bije za to, że jest nudna. Jonas, mąż Heddy, przez cały wieczór komplementuje i zachwyca się Almą. Psychodrama, w którą zamienia się spotkanie, nie przynosi oczekiwanego katharsis, wręcz przeciwnie: kończy się tragedią.